

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskernes Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

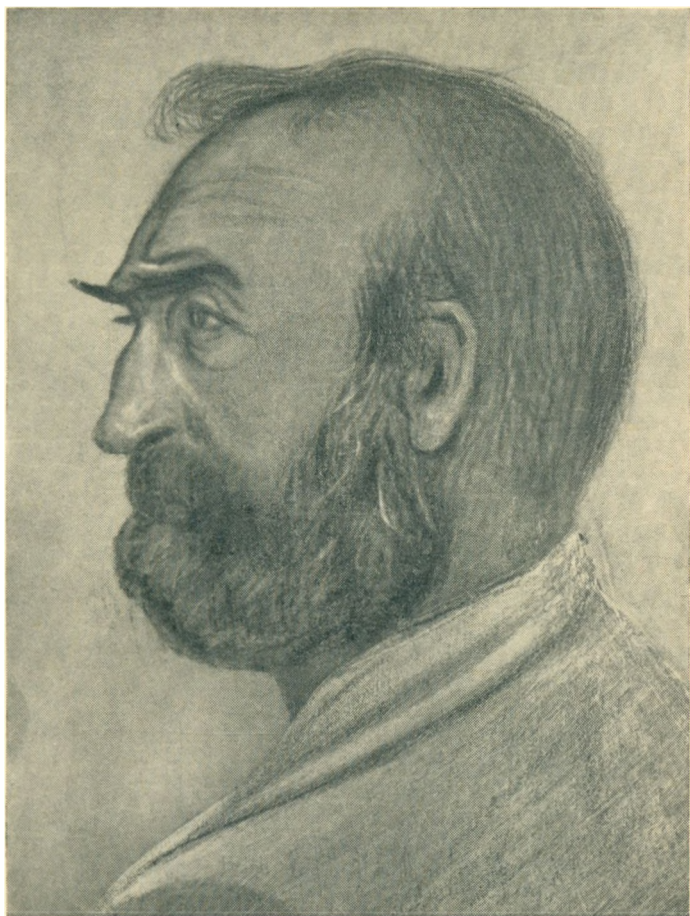

N. P. Bjerregaard

Ballingselægten
fra Øster Lyby

BALLINGSLÆGTEN

fra Øster Lyby

SKIVE MCMLIII

BALLINGSLÆGTEN
FRA ØSTER LYBY

BALLINGSLÆGTEN

FRA ØSTER LYBY

VED
NIELS P. BJERREGÅRD

SAMLET OG UDGIVET PÅ FORANLEDNING
AF SLÆGTEN

SKIVE VENSTREBLADS BOGTRYKKERI
1953

Forord

Man har kaldt den tid, vi lever i, for fartens århundrede; men den er ikke alene en tid, hvori farten, tempoet bliver højere og højere; men det er, som om den større fart, de rigere muligheder for at komme ud og se fremmede egne gør menneskene mere udadvendte og fremadvendte; der bliver efterhånden færre og færre, der har tid til at standse og se tilbage, tage mdI af den vej, som de selv og deres slægt er vandret ad. Det er dog ellers tilbageblikket, der gør mennesket rodfæstet på den jord, hvor han har hjemme, gør, at han føler samhørigheden med slægtens og folkets hedengangne. Derfor er det en god gerning, en ædel ddd, ndr en slægt samler minderne om sine forfædre, sd senere slægter kan finde dem frem og klare sig slægtens vej.

En slægtshistorie er jo imidlertid kun et afsnit, et brudstykke af en slægts historie. Der md sættes grænser for, hvor langt man går ud i sidegrenene, og vore opbevarede kirkebøger og andre arkivalier sætter en grænse for, hvor langt man kan komme tilbage.

Den slægt, hvorom der fortælles på de følgende sider, har sine rødder i Salling og Fjends herred; men det er kun den lige mandlige linie, der er taget med, indtil vi ndr frem til Laust Christensen (Balling), der er født i Øster Lyby den 15. februar 1823. Den fra ham nedstammende efterslægt er kort omtalt på efterfølgende sider, altsd kun et udsnit af slægten. En anden gren af slægten er der fortalt om i »En Gren af Salling-Balling-Slægten Hi-

storie«, der er samlet og udgivet af landinspektør J. Balling Engelsen, Skive, hos hvem mere videlystne kan erhverve denne bog, som skildrer Engel Christensens slægt, og denne mand var broder til Laust Christensen (Balling).

Ved omtalen af Laust Christensen (Balling)s efterkommere er der — som ved de ældre slægtled — taget mest hensyn til sværdsiden. Dette er gjort for at holde fremstillingen fast om navnet Balling. Medlemmerne af spindesiden finder jo også, når de indgår ægteskab, plads i andre slægtsskildringer; men i efterfølgende udredning er de taget med alle, ligesom deres børn er nævnt.

At der ikke skulle findes fejl, er — ligesom ved andre slægtsskildringer — utænkeligt; men forhåbentligt er der ikke noget væsentligt, der ikke er kommet med.

Det er mig en kær pligt at takke alle de medlemmer af slægten, der beredvilligt har sendt mig oplysninger og svaret på de spørgsmål, som jeg stillede dem. Størst tak skylder jeg direktør Laust Balling, Lille Skivehus, for det første, fordi han er ophavsmand til, at efterfølgende slægtsskildring er blevet til, og for det andet, fordi han altid beredvilligt stillede sig til rådighed, så vi kunne gennemgå de enkelte afsnit sammen og derved gøre fejlprocenten mindre, og endelig for det tredje skylder jeg ham tak for hans store tålmodighed; for han lod mig endog lægge slægtshistorien til side, mens jeg skrev to andre bøger.

Skive, i september 1953.

Niels P. Bjerregård.

»Din egen dag er kort, men slægtens lang...«

Jeppe Aakjær.

Af stammens skare

Slægtens vej bagud er stænget. Først når man når frem til 16 hundredtallet, får man gennem de guldnede documenter og de skjoldede sider i kirkebøgerne en smule viden om ens forfædre; men derfra og fremefter bliver oplysningerne om slægtens hedengangne fyldigere og fyldigere, ja, det går endogså sådan, at man må sætte grænser for, hvor langt man vil gå ud i sidegrenene, da en slægtsbog ellers vil svulme op over alle grænser, og for slægten Ballings vedkommende er der sat den vilkårlige grænse, som er omtalt i forordet.

Slægtens ældst kendte medlem på mandssiden er *Oluf Jensen* i Trudstrupgård, der hørte ind under Estvadgård. Hans fæstebrev er udstedt den 23. januar 1710. At han fik gården i fæste, skyldtes, at han den 18. maj 1710 i Dølby havde ægtet *Maren Christensdatter*, som var enke efter *Jesper Nielsen*, der også havde haft Trudstrupgård i fæste. Den 30. april 1753 overtog sønnen *Christen Olufsen* gården i fæste, fordi hans fader, grundet på alderdom og skrøbelighed, ikke mere kunne magte at drive den.

Om *Oluf Jensens* forældre vides intet, da Dølby sogns kirkebøger først findes fra 1701. Hans fødselsdag kan

derfor heller ikke opgives; men da han døde den 1. december 1761, var han 88 år gammel, og han må altså være født omkring 1673.

Hans kone *Maren Christensdatter* blev begravet i Dølby den 17. januar 1748 og var da 73½ år gammel, og hun må således være født omkring 1674.

Da *Oluf Jensen* fratrådte sit fæste, blev han boende i gården som aftægtsmand, og det kaster et grelt skær over bøndernes kår i første halvdel af 17 hundredtallet, at skønt han havde drevet gården i nogle og fyrretyve år, var der ved skiftet både efter ham og hans kone knap nok så mange værdier, at de kunne dække begravelsesomkostningerne, så der blev intet til børnene at arve.

Om *Maren Christensdatter* vides i øvrigt, at hun var datter af *Christen Nielsen* i Hvidbjerg, der havde en halvgård under Estvadgård i fæste. Moderens navn kendes ikke. *Maren* blev den 2. august 1703 trolovet med sin første mand *Jesper Nielsen*, og den 14. oktober samme år blev de viet i Hvidbjerg kirke.

Af *Oluf Jensens* og *Maren Christensdatters* børn skal her kun omtales *Esper Olufsen*, hvis dåb mærkeligt nok ikke er indført i Dølby kirkebog, skønt alle hans søskende findes indført der.

Esper Olufsen var gift med *Anna Jørgensdatter* i Fly, datter af *Jørgen Christensen Nygaard* og *Maren Pedersdatter* sammesteds. De er jo sikkert viet i Fly; men dato og år kan ikke angives, da der først eksisterer kirkebøger for Fly fra 1776.

Esper Olufsen havde en gård under Estvadgård i fæste. Fæstebrevet er udstedt den 8. februar 1747; men hvor lang tid forud de havde været gift, vides ikke. Dog kan det tilføjes, at da han døde den 27. februar 1759, var alle børnene umyndige, ligesom at moderen var født omkring 1720, idet hun, da hun blev begravet i Fly den 19. marts 1783, var 63 år gammel.

Heller ikke dette pars økonomiske kår har været blide; thi da manden døde, og der blev holdt skifte, viste det sig, at boets aktiver kun var 99 rdl. 3 mk. 2 sk., medens passiverne løb op på 151 rdl. 3 mk. 13 sk., så der blev ingen arv hverken til enken eller børnene.

Af *Esper Olufsens* og *Anna Jørgensdatters* børn skal her kun nævnes *Peder Espersen*, der blev født i Fly 1749, medens hans fødselsdag ikke kan findes. Som allerede nævnt, måtte han starte med bare næver, da der var underskud i forældrenes bo; men han har sikkert været dygtig; for i året 1776 kom der tilbud fra Estvadgårds kloster om, at han kunne blive fæster på den største gård i Øxenvad, hvis han ville gifte sig med enken efter den mand, der havde haft gården i fæste.

For en nutidsbetragtning synes fremgangsmåden lidt underlig; men i fæsteskabets dage var den ret almindelig. Den var jo i høj grad i ejerens favør, og han regnede mere med, hvordan afgifterne gik ind, end med, hvordan ægteskabet i øvrigt faldt ud. Fremgangsmåden var måske også noget påvirket af, at Estvadgårds kloster var ret fattigt. Det var i 1745 blevet oprettet ved testamente af *Frederikke Louise Glud*, der var enke efter Estvadgårds ejer *Joh. Sev. Benzou*, der døde 1741. Klostrets fundats blev approberet den 22. februar 1754, og i den bestemtes det, at 6 adelige enkefruer og 6 adelige jomfruer skulle have fribolig på klostret og 40 rdl. hver om året; men da indtægterne ikke slog til, blev det ved kgl. resolution af 28. september 1804 bestemt, at godset skulle sælges, damerne skulle flytte bort og for fremtiden nøjes med en årlig hævning. Bestyrelsen af midlerne blev henlagt under Ribe stiftsøvrighed.

Peder Espersen tog mod tilbudet og giftede sig med enken, der hed *Inger Christensdatter*. De blev viet i Dølby kirke den 23. juni 1776, og den 20. oktober samme år fik han fæstebrev på gården.

Konens første mand var blevet kaldt *Jens Balling*. Balling er åbenbart et kendingsnavn, der er tillagt ham eller måske en af hans forgængere; for på den tid var det meget almindeligt, at samme kendingsnavn blev brugt til flere efter hinanden følgende mænd på samme gård. Sådanne kendingsnavne blev tidt givet til folk, der kom fra andre byer og egne, for netop at betegne, at de ikke hørte til byens folk. Ligesom *Jacob Schive* er Jacob, der er født i Skive, kan *Jens Balling* være Jens, der er født i Balling. Det ligger så langt tilbage, at det ikke kan bevises; men er i høj grad muligt, ja, næsten sandsynligt. Kunne man ikke stedfæste en sådan indkomling til en by, kunne man som regel give ham et kendingsnavn, der betegnede ham som værende fra en bestemt egn: *Jacob Fjandbo*, *Anders Furbo* m. fl. var altså fjandboen Jacob og furboen Anders. Mange af disse kendingsnavne fulgte bestemte slægter i flere led, og da bestemmelserne om faste slægtsnavne kom, var der mange slægter, der benyttede lejligheden til at gøre et gammelt kendingsnavn til slægtsnavn.

Peder Espersen måtte finde sig i, at han fik klæbet kendingsnavnet Balling på sig og hans børn efter ham; men slægtsnavn blev det ikke, før *Laust Balling* i Øster Lyby under 26. oktober 1896 fik bevilling til for sig og alle sine efterkommere at føre slægtsnavnet *Balling*.

Ægteskabet med *Inger Christensdatter* varede kun kort. Hun døde i 1777, 54 år gammel, og den 24. november samme år indgik *Peder (Balling)* nyt ægteskab med *Kirsten Christensdatter*, der var datter af *Christen ? ? ? ? ? ? ? ?* og *Valborg Nielsdatter* i Åkjær i Fjends herred.

Peder (Balling) var en både dygtig og flittig mand, så det viste sig, at herlighedsejeren ikke havde taget fejl, da han fik ham til at overtage gården i Øxenvad. Det viser sig da også, da *Kirsten Christensdatter* dør og bliver be-

gravet den 20. januar 1797, at slidet ikke havde været forgæves; thi ved skiftet efter hende udviste boet en aktivmasse på 1034 rdl., medens passiverne kun løb op på 600 rdl., så manden var efter datidens forhold ret velhavende. Dette kan for en del skyldes, at den strenge kurs over for fæsterne, som var indført af rigsadmiral *Peder Munk*, var, da Estvadgård gik over til at være kloster, blevet mere human, blevet mildnet en del.

Peder (Balling) har åbenbart været en af de fremsynde bønder, en af dem, der fuldt ud havde forstået, at stavnsbåndsløsningen i 1788 og landboreformerne i slutningen af 17 hundredtallet gav bedre kår for en driftig bonde, og han indså også, at den mand, der selv ejede sin gård, fik det fulde udbytte af sit arbejde, hvorfor han købte gården til selveje. Han fik udstedt skøde på den den 24. juni 1807, og købesummen var 2125 rdl. Han handlede også med andre ejendomme, og under disse transaktioner øgede han sin egen gårds areal en del.

Peder (Balling) giftede sig for tredje gang. Hans tredje kone hed *Mariane Christensdatter* og stammede fra Rude mølle. Han døde den 7. december 1829 og var da 80 år gammel. Hans enke fik bevilling til at hensidde i uskiftet bo, og hun døde i Øxenvad den 11. juni 1857 og var da 82 år gammel. Medens der ingen børn var af første ægteskab, var der 7 af andet og 10 af tredje.

Ved skiftet efter den anden kones død levede imidlertid kun tre af de 7 børn, nemlig *Ane*, døbt 17. marts 1780, *Christen*, hjemmedøbt 17. august 1783, og *Kirsten*, døbt 1. oktober 1791; men her skal kun omtales *Christen*, der fortsatte slægtens lige, mandlige linje.

Christen Pedersen (Balling) var som nævnt døbt i Øxenvad i Dølby sogn den 17. august 1783. Han gik i fædrenes fodspor og blev landmand. Han havde også fået jydens medfødte evne til at handle tildelt i rigt mål, og især handlede han med ejendomme, hvoraf der efter

landboreformernes gennemførelse blev flere og flere, der var — som man kaldte dem — selvejergårde. Da han således i sommeren 1808 blev fuldmyndig og ville stifte eget hjem, købte han sig en gård i Vester Dølby. Den tilhørte *Laurs Mathiasens* enke, *Anna Laursdatter*, og han overtog den ved skøde af 3. september 1808 for en købesum af 998 rdl. dansk courant. Derefter indgik han den 9. september samme år ægteskab med *Maren Christensdatter*, der var født den 7. oktober 1785 i Lyby som datter af gårdejer *Christen Thomsen* og hustru *Inger Jensdatter Liigaard* i Øster Lyby.

Han ejede imidlertid ikke gården i Vester Dølby mere end halvtredje måned, idet han den 21. november 1808 afhændede den til sin fader, *Peder Espersen (Balling)*, for en pris af 1050 rdl. dansk courant. Det ses ikke, at han har haft nogen gård de næste $2\frac{1}{4}$ år; men den 5. februar 1811 tilskøder faderen ham atter gården i Vester Dølby, og den mulighed er til stede, at han i mellemtiden har drevet gården for sin fader. Da han atter købte gården af sin fader, var købesummen kun 400 rdl. dansk courant, og der er sikkert ved denne handel blevet ordnet et eller andet økonomisk mellemværende mellem ham og faderen. Den lave pris kan måske sættes i forbindelse med *Christen Pedersen (Ballings) mødreneurv*, da hans moder var død, før han blev myndig.

Det blev dog ikke lang tid, at han var ejer af gården; for den 24. november 1812 mageskiftede han den med en gård i Øster Lyby. Lybygården tilhørte *Peder Melquorsen*. Den havde $5\frac{1}{2}$ td. hartkorn og blev ved mageskiftet ansat til 2300 rdl., medens gården i Vester Dølby med $3\frac{1}{4}$ td. hartkorn blev ansat til 1300 rdl.

På lybygården boede *Christen* og *Maren* resten af deres levetid. Der havde de deres virke i både op- og nedgangstider. Der gennemlevede de den sidste del af inflationen, der havde statsbankerotten til følge, og der stred de med

at få økonomien på ret køl, da deflationen satte ind, og det lykkedes dem at klare skærene, ja, de fik endogså held til at øge gårdens areal lidt, så de den 15. april 1850 kunne overlade sønnen *Laust Balling* en større gård, end de selv oprindeligt havde overtaget ved mageskiftet.

Christen Pedersen var ret anset i Lyby. På den tid var der, når der tages hensyn til de dakendte befordringsmidler og veje, ret langt fra Lyby og til Skive, og han blev derfor byens »købmand«. Han modtog af byens folk, hvad de havde at undvære og solgte det for dem til købmændene i Skive, og hjem fra byen bragte han så de få kolonialvarer m. m., som byens folk havde brug for, og han var redelig i al denne handel, så lybyfolkene betrodde alt til ham. De vidste nemlig, at hos ham var det i gode hænder.

Da *Laust Christensen (Balling)* overtog fædrengården, måtte han udrede 2000 rdl. til sin fader, og endvidere måtte han forpligte sig til at have forældrene boende på gården og yde dem en årlig aftægt, så længe de levede. Denne sidste forhæftelse på gården blev dog ikke tyngende; for allerede året efter den 19. april afgang moderen ved døden, og den 29. marts 1855 lukkede faderen sine øjne for ikke at åbne dem mere.

Christen Pedersen (Balling) og *Maren Christensdatter* havde følgende børn:

A. *Christen Christensen* blev født den 17. maj 1810 i Vester Dølby, og da møller *Christen Laursen* i Lyby mølle var død, ægtede han den 22. maj 1846 møllerenken *Karen Nielsdatter Thordal*. Derved blev han ejer af Lyby mølle, og han blev tillige svigerfader til sin yngre broder *Laust*, der nogle få år efter ægtede en datter af *Christen Laursen* og *Karen Nielsdatter Thordal*.

B. *Peder Christensen* blev født i Vester Dølby den 9. juni 1812. Han ses ikke at være konfirmeret i Lyby. Hans data er i det hele taget ikke kendt.

C. *Kirstine Christensdatter* blev født i Øster Lyby den 3. december 1814, og hun blev den 4. juli 1851 gift med fæstegårdmand *Jens Andersen* i Grættstrup, Junget.

D. *Engel Christensen* blev født den 15. november 1818 i Øster Lyby. Han blev uddannet både som agrar og murer, og han opholdt sig en tid på håndværkets vegne i Breum. Han flyttede dog tilbage til fødegården; for da han den 25. november 1852 indgik ægteskab i Roslev med *Maren Andersdatter*, blev han i kirkebogen ført til afgang som boende hos broderen *Laust* i Øster Lyby.

E. *Mariane Christensdatter* blev den 18. oktober 1820 født i Øster Lyby. Den 25. november 1851 blev hun viet til gårdmand *Laust Laursen* i Junget. Hendes mand kom til verden den 8. Juni 1822.

F. *Laust Christensen* blev født i Øster Lyby den 15. februar 1823, og om ham og hans efterkommere fortæles der på følgende sider.

Laust Christensen Balling

Den mand, hvis navn står over disse linjer, var døbt *Christensen*, men fik som sine fædre tilføjet kendingsnavnet *Balling*, og da det sidste tiår i 19 hundredtallet gik ind, begyndte han at tænke over, om det ikke var rigtigst at få dette kendingsnavn gjort til slægtsnavn. Der blev dengang fra det offentliges side ligefrem agiteret for, at de slægter, hvortil der var knyttet et sådant kendingsnavn, skulle gøre det til slægtsnavn, og der blev ad lovgivningens vej indført regler, der gjorde en sådan overgang let og lidet bekostelig.

Når det offentlige, det administrerende Danmark gik ind for en sådan ordning, hang det naturligvis sammen med, at de mange lister, kartoteker, registre m. v., som embedsmændene i det mere moderne, men også mere indviklede styre mente var nødvendige for at holde orden på og kontrol med landets indbyggere, bugnede med -sen-navne, og tidt kunne der i et enkelt register være så mange ligelydende navne, at det var et sandt under for ikke at sige en Guds lykke, hvis der ingen fejl fandtes i sådanne navnerækker. Det viste sig således i en dansk provinsby, at der på en liste fandtes ikke færre end 1164 personer, der alle hed *Nielsen*, og man forstår derfor myndighedernes iver for at komme dette onde til livs.

Det var dog en overvindelse for *Laust Balling* at gå ind på at få sit navn ændret. Han var nemlig dybt for-

ankret i de gamle traditioner og de gamles tankegang, og det var ham imod at ændre, hvad hans slægt gennem generationer havde anset for rigtigt og levet efter; men børnenes friere indstilling, deres lyst til for deres børn at gøre *Balling* til slægtsnavn gjorde udslaget, og *Laust Balling* fik bevilling til for sig og sine børn at føre det nye slægtsnavn.

Laust Ballings og *Kirstine Maries* børn var selvfølgelig efter gammel skik døbt med faderens fornavn som efternavn, dog var -datter ikke brugt, men erstattet med -sen; men der er den mærkelighed ved indførelsen i kirkebøgerne, at navnene ikke er stavet ens. Nogle af børnene er efter kirkebogen døbt *Laursen*, medens andre er døbt *Laustsen*. Om dette forhold er tilsigtet fra forældrenes side, eller det er en unøjagtighed, en lapsus fra kirkebogsførerens side, får stå hen som en uløselig gåde; men her skal kun gøres opmærksom på, at denne unøjagtighed findes, så den eller de af slægten, der senere måtte granske kirkebøgerne, kan være underrettet.

Skønt altså hverken *Laust Balling* eller hans børn var døbt med navnet *Balling*, bliver det i resten af denne slægtshistorie brugt som slægtsnavn for ikke at gøre fremstillingen mere indviklet end nødvendigt.

Laust Balling var — som det er nævnt foran — født den 15. februar 1823 i den gård i Øster Lyby, som hans fader havde erhvervet, og hvorfra slægten *Balling* er udgået. Denne gård er endnu i slægtens eje, og den er derfor i alleregøtligste forstand en slægtsgård.

Laust voksede op hjemme, fik ikke meget af den viden, som nutidsmennesker får ved at drage rundt uden for deres fødestavn; men han havde et godt nemme og en klar forstand, så han blev sit sogns vise mand. Ham henvendte beboerne sig til, når deres egen viden og uddannelse ikke slog til, og sjældent gik nogen fra ham uden at være blevet hjulpet.

Da der i fyrreerne blev røre i hertugdømmerne, og da dette røre brød ud i lys lue i 1848, var der en mulighed for *Laust Balling* til at komme ud fra fødeegnen og se andre egne og steder, selv om en krig naturligvis ikke var den skønneste anledning at få; men det glippede også denne gang; for hans fader, der var født i 1783, altsaa var 65 ar gammel, gjorde gældende, som han kunde efter datidens lovbestemmelser, at han som en gammel mand måtte have sønnen hjemme til at hjælpe sig med at drive gården, og *Laust Balling* blev så som gammelmandssøn fritaget

Laust Balling

for at gøre krigstjeneste. — Han fik altså ikke lejlighed til at se sig om, heller ikke lejlighed til at se tyskere; for i treårskrigen nåede de tyske soldater ikke så langt frem som til Salling.

Dette skete imidlertid i 1864, da Salling også blev belagt med tyskere, og de var ikke elskværdige alle sammen. Til tider havde de brug for køretøjer til at befordre dem et eller andet sted hen, og så fik en af gårdmændene påbud om at møde med heste og vogn. Ved disse ture skulle vedkommende tidt befordre en officer, der skulle til en anden by, og naturligvis ville sådan en herre helst køre i fjedervogn og med velfodrede heste for, og da fjedervogne var en ret sjælden art vogne på den tid, var de, der havde en sådan, sikre på, at de en skønne dag fik påbud om at møde for at køre en »ægt« — ordet er dannet af age og betyder altså en agetur.

En skønne dag kom der bud til *Laust Balling*, at han skulle møde på Ramsinggård til »ægt«. Da han kom derhen, fik han en officer på vognen, og han skulle befordres til Holstebro.

Laust Balling var selv kusk. Han har åbenbart tænkt, at heste og vogn var i bedre hænder hos ham end hos en ung karl, og deri tog han ikke fejl; for officeren kunne ikke komme hurtigt nok af sted og skyndte på hele tiden, så den gæve jyde måtte tåle mangt et dunk i ryggen for at skåne hestene lidt.

Da *Laust Balling* kom tilbage til Ramsinggård, fik han ordre til at blive der om natten, så han også kunne køre næste dag. Det var naturligvis ikke noget, der passede ham, og han tænkte kun på, hvordan han kunne slippe derfra. Da officererne var gået til ro, fik han derfor travlt med at få spændt for, og han slap også uantastet bort, og her må man vist tilføje den gamle talemåde: Den, der smører godt, han kører godt. Hvordan han har fået dem, der skulle passe på, til at lukke øjnene, får stå hen; men sent på natten nåede han atter til Lyby, og han fik både heste og vogn anbragt på steder, hvor de tyske spejdere ikke fandt dem. Dengang havde en hær heller ikke så mange til at gå og snuse op som nu om dage, og de havde heller ikke så mange, at de havde folk til at passe på dem, der blev sendt ud for at spejde, og når vi her i Danmark har fået talemåden: Hvad gør tysken ej for penge, kan man slutte sig til, hvordan mangan en eftersøgning faldt ud; men et er i hvert fald sikkert: Der var ingen, der kunne finde *Laust Ballings* fjedervogn og vel-fodrede heste, før tyskerne atter var draget bort.

I det år, treårskrigen ebbede ud, overtog han gården efter sin fader; men dette ændrede i den første tid intet ved dagens daglige dont; for forældrene skulle vedblive bo på gården, og moderen førte som forhen kommandoen indendørs. Hun døde dog allerede den 19. april

1851, og *Laust Balling*, der allerede var i en moden alder, måtte se sig om efter en efterfølger, altså en kone, og den 19. februar 1852 blev han så viet til *Kirstine Marie Christensdatter*, der var født på Lyby mølle den 12. april 1830 som datter af møller *Christen Laurersen* og hustru *Karen Nielsdatter Thordal*.

De to, der nu skulle bygge et hjem, var ret væsensforskellige. *Laust Balling* var klog, men samtidig var han noget tung i sindet, så ikke lyst hverken på omgivelserne eller tiden, der skulle komme.

Han var nøgtern i al sin færden og færd, nøjereg-

nende — selv i småting, især var han nøje i pengesager. Der skulle ikke gives mere ud, end det var nødvendigt. Helst skulle man give mindre ud, end man tog ind, så det kunne gå fremad i økonomisk henseende; for man vidste aldrig, hvad fremtiden ville bringe, og skulle der komme onde år, var det rart at have en lille spareskilling til at stå imod med, så man ikke var henvist til andres hjælp og forgodtbefindende. Det var en indstilling, der var indpodet ham i hans hjem, og den fraveg han egentlig aldrig i sit lange liv, og han levede længe. Han kunne i sine sidste leveår prale af, at han havde levet under 6 konger, og det er ikke noget, der times hvermand.

Laust Balling var også i høj grad traditionsbundet. Som allerede omtalt blev det ikke ham forundt at drage viden om i sin ungdom, som folk nu til dags; men han følte det langt fra som et savn, ja, man kan vist godt sige,

Kirstine Balling, f. Christensdatter

at han egentlig så ned på de »stakler«, der ved vidtløftig omflakken var blevet revet ud af den gamle bondestands rolige, traditionsbundne tilværelse, var ligesom blevet rodløse.

Han var i kristelig henseende gammeldags ortodoks. Han var derfor heller ikke til at begynde med glad for det røre, som den unge pastor Glud vakte til live ved sine folkelige foredrag og sin grundtvigsk prægede forkyndelse; for også på det religiøse område var han i høj grad traditionsbundet. Hver søndag, så vidt det var gørligt, gik han som hans fædre før ham til gudstjeneste i sognets kirke, og han tog helst flere af gårdens folk med sig. Der kunne naturligvis komme hindringer, så han måtte blive hjemme en søndag; men så sørgede han for, at der kom andre fra gården til kirke; for efter hans traditionsbundne opfattelse var det ikke alene urigtigt, men en skam, hvis der ikke var repræsentanter fra gården til sognets offentlige gudstjeneste hver søn- og helligdag. Også de, der blev hjemme, skulle høre Guds ord, og derfor samlede han dem, der ikke var i kirke, og læste en prædiken for dem; for han havde, som det var skik fra pietismens tid, en prædikensbog i huset, selv om der ellers ikke fandtes mange bøger i hans hjem; men det gjorde der for resten heller ikke i andre hjem på den tid.

Hver dag, når middagen var sat til livs, foldede han hænderne og bad en bordbøn; men trods alt dette traditionsbundne rådede der dog ikke en pietistisk ånd i hjemmet, snarere det modsatte. De mange børn og kammeraterne, der kom til dem, havde lov til at le og være glade, til at give både synlige og hørlige udtryk for deres livsglæde.

Da *Laust Balling* blev en ældre, ja, man kan godt sige en gammel mand, forsonede han sig også med grundtvigianernes lysere syn på forholdet til Gud, blev af den opfattelse, at Vor Herre ikke alene er en streng, straf-

fende dommer, men først og fremmest en kærlig omsorgsfuld fader, der vil sine børn det bedste, og dette noget friere syn på forholdet til Gud, gav sig for hans vedkommende udslag i, at han på sine gamle dage med glæde omgikkes grundtvigsk prægede folk, hvoriblandt særlig kan nævnes valgmenighedspræsten, pastor *Kæstel*; men helt kunne han dog aldrig løbe fra sin fortid og sin fædrene arv på det åndelige område, og han blev aldrig af de såkaldte glade grundtvigianere. For ham var forholdet til Gud lige til hans død præget af dyb alvor.

Laust Balling var stout af skikkelse, en rigtig sallingbotype, der havde ret karakteristiske træk, og det var derfor intet under, at professor ved kunstakademiet *A. Jerndorff*, da han i 1877 opholdt sig i Skive for at male altertavlen til Skive kirke, som da blev opført, fandt ud af, at han kunne bruge denne stoute sallingmand til model for en af de skikkelser, som han ønskede at fremstille. En gengivelse af maleriet af *Laust Balling* er aftrykt på nærværende bogs omslag.

De, der i ældre tid boede sammen i en jysk bondegård, dannede så at sige et eget samfund, der havde sine egne love og former for tilværelse, og hjemmet i Lyby var ingen undtagelse. Der gik alt jævnt og roligt uden store udslag og med den traditionsbundne og meget alvorlige husfader som midtpunkt. Ham så alle op til; han blev respekteret, æret og elsket af hele den ret store børneflokk, der efterhånden kom til.

Kirsten Marie var blevet hans hustru og partner. Hun skulle sammen med sin mand i det fælles hjem skabe en atmosfære, der var sund for den kommende slægt at vokse op i. Hun var i mangt og meget forskellig fra sin mand. Når hendes mand efter klog omtanke og nøgtern vurdering kom til klarhed og enighed med sit indre jeg om, hvordan han skulle stille sig over for en bestemt sag, så havde hans kone for længe siden sit standpunkt i

orden. Hvor manden brugte nøgtern beregning, lod hun sig lede af sin varme følelse og et ret sikkert instinkt, der gjorde, at hun så at sige altid fik taget et rigtigt og klogt standpunkt.

Men trods forskelligheder i synspunkter og sindelag fik de to held til at skabe et hjem, der kom til at stå for børnene, da de selv var blevet voksne, med en særlig glans over sig.

Kirstine Marie, der var syv år yngre end manden, blev i børnenes unge år en herlig kammerat. Hun kunne — mere følelsesbetonet, som hun var — gå ind på børnenes idéer og påfund, kunne få legen til at gå lystigt og var frem for alt en herlig og god trøster, når en af de små havde modgang, og hun blev — især for de yngre af børnene — stående i erindringen med denne fine, kammeratlige glans over sig. Dette hængte naturligvis også sammen med, at hun døde i en forholdsvis ung alder, døde, før alderen havde mærket hende, og derfor stod hun stadig for dem som den omsorgsfulde kammerat.

Da året 1876 gik på hæld, blev *Kirstine Marie* og nogle af børnene angrebet af tyfus; men medens børnene — vel som følge af den større regenerationsevne, man har i den unge alder — overstod sygdommen, bukkede moderen under for den, og hun døde den 22. december.

Det blev en trist jul i hjemmet i Øster Lyby. Der stod manden ene tilbage med en flok sørgende børn, hvoraf det mindste, datteren *Ane*, kun var godt tre måneder gammelt, idet hun var født den 10. september 1876. Men det blev ikke den jul alene, at der var trist i hjemmet. Hvert år, når julen nærmede sig, blev faderen sorgmodig og trist i sindet. De større børn vidste grunden, og de mindre lærte efterhånden, at det var mindet om deres moder, der gjorde faderen trist, og de siger, at de er klare over, at faderen savnede sin afdøde kone, så længe han levede.

Laust Balling, som den alvormand han var, søgte mere at lede børnene frem til at blive nyttige, stræbsomme mennesker, der kunne fylde deres plads både i familien og i samfundet. Hele hans indvirkning på børnene føltes derfor meget mere streng og mere alvorlig end moderens, og det er derfor ganske naturligt, at han først kom til at stå i det rette lys over for børnene, da de blev voksne og gennem deres modenhed fik evne til at vurdere, hvad det egentlig var, deres fader havde tilstræbt, og hvad han havde givet dem.

Hans mere strenge indstilling over for børnene var ikke alene en følge af hele hans sindsindstilling; men den var også en følge af, at han mistede sin kone forholdsvis tidligt, og da han aldrig giftede sig igen, var han ene om at opdrage børneflokket, skulle ikke alene være fader, men skulle også være dem i moders sted, og med den indstilling, han havde, måtte dette indvirke på ham, så hele hans optræden over for børnene blev mere alvorpræget, end den vilde være blevet, hvis hans kone havde fået lov at leve med ham og havde udfyldt moderens plads. Men at dette gik op for børnene, og at de derved kom til at værdsætte ham i høj grad, fremgår med tilstrækkelig tydelighed af den ældste søns, *Chr. Ballings* udtalelse ved faderens fødselsdag.

Chr. Balling havde i rigt mål arvet moderens følelsesbetonede indstilling, der hos ham var gået over til en ret poetisk opfattelse af tingene, og poet var han. Han var slægtens lyriske skribent; men han havde også i høj grad arvet faderens nøgterne og kloge indstilling.

Den 15. februar 1908, da *Laust Balling* rundede de 85 år, sendte denne søn en versificeret hilsen, hvori det blandt andet hedder:

»Dine Døtre, Dine Sønner
Dig idag en Hilsen bringer,
varme Ønsker, stille Bønner
med vor Tak fra Hjertet klinger.

Sprede vi på Jyllands Sletter
og på Sjællands grønne Vange
ej vort Barndomshjem forgætter,
ej vor Moders Vuggesange.

Mor med Graad vi så hjemdrage,
hendes Minde aldrig glemtes,
mens Du maatte Pladsen tage,
Pladsen, der for to bestemtes.

Trofast Du os Vejen viste,
ingen Krogvej, men den lige
Vej igennem Ret og Sandhed,
bad os, aldrig fra den vige.

Han kommer også ind på, at faderen trods sin indstilling altid fulgte børnene med et »kærligt Faderøje«, og derfor føjer han til:

»Hvad Du os som unge lærte,
vore Born vil atter lære
og i et taknemligt Hjerte
Bedstefaders Minde ære«.

Han er klar over, at det, der har båret faderen over modgang og sorg, er troen på livets Gud, og med henblik på, at de unge kan dø; men de gamle skal dø, slutter han:

»Med hans Ord i Mund og Hjerte
vil tilsidst Du lægge Staven.
Det har Bod for Dødens Smerte,
det har Lovsang over Graven!«

Da faderen når de 88 år, får han atter en hilsen, der munder ud i et fuldtonende »Guds Fred« med tilføjelsen:

»Ind over Oldingaar
rækker de Barnekaar,
han i Daaben os har givet«.

Da faderen passerede de niti, lader sønnen tankerne dvæle ved de mange år, der var blevet ham forundt, og

han ser som i et stort syn faderens lange livsvej, og han skriver:

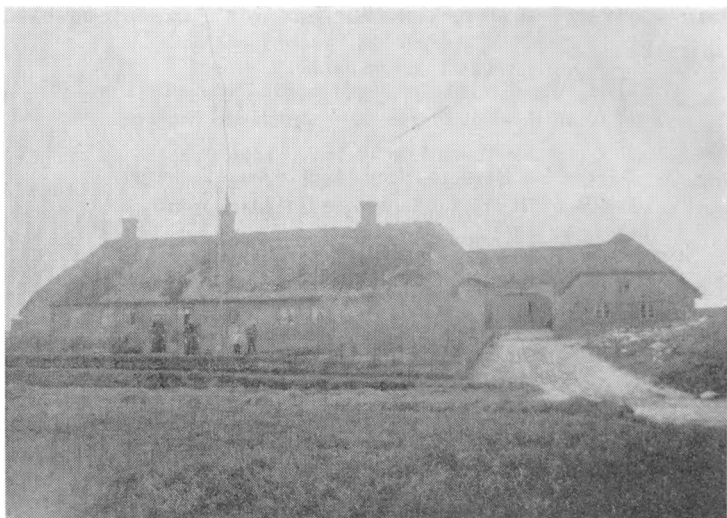
»Der virkes, mens der leves, og Gud tilmaalte Dig
af Godhed — ej forgæves — den lange Rejsevej.

Du gav os Børn et Minde om trofast Faderfærd.
Det bor i Hjertet inde og har for Livet værd.

Sønnens versificerede hilsen hentyder til, at *Laust Balling* havde været virksom, og det havde han til fulde. Han stod for og havde, da sønnerne var vokset til, et vågent øje med gårdens drift. Han var efter konens død altid om sine børn for at give dem den bedst mulige opdragelse — også i religiøs henseende, så de kunne få de bedst mulige betingelser for at styre deres egen færd, sætte sig deres egen kurs, når de drog ud fra barndoms-hjemmet.

Men han var ved siden af sine bysbørns hjælper på så at sige alle områder. Han formidlede deres eksport af varer til Skive, og han sørgede for deres import af varer derfra. Han var deres juridiske rådgiver, skrev deres købekontrakter, skøder og andre dokumenter, og ingen, der bad om hans hjælp, gik uhjulpet fra ham, hvis hjælpen gjaldt noget, som han kendte eller kunne. Han var altså sognets vinkelskriver i ordets oprindelige betydning; thi han forrettede alt for sognets beboere med undtagelse af at ordne deres retstrætter; for i retssalen mødte han aldrig for dem.

Da *Laust Balling* havde passeret de 66 år så vel, mente han, at det var tid til at overgive tøjlerne i gården til sine sønner. Det var ikke, fordi han mente, at han var for gammel til selv at holde dem, og han havde vel også lyst til at fortsætte; men slægt skulle følge slægt i en vis orden. Nu var han nået til den alder, da det var gammel sæd og skik at takke af, og han fik vel så følge de gamle traditioner, og tilmed havde han voksne sønner, der var

Ældst kendte billede af slægtsgården i Øster Lyby

fuldt ud kvalificerede til at optage hvervet efter ham, og han afstod derfor den 30. august 1889 gården til de to sønner *Jens* og *Niels*; men helt ledig kunne han ikke være, hvorfor han erhvervede sig et hus med lidt jord til, så han stadig kunne have noget at gøre, have noget, som det var hans ret og hans pligt at sørge for at holde i orden. Datteren *Maren* fulgte med ham og holdt hus for ham.

Der kom dog naturligvis en dag, da han også følte det som besvær at passe den lille ejendom, og han kunne aldrig glemme gården, hvori han var både født og vokset op, og hvor han senere havde haft sit manddomsvirke, og da *Jens* havde giftet sig og var blevet eneejer af slægtsgården, og *Laust Balling* fandt svært behag i svigerdatteren og den hjemlige hygge, hun forstod at fremtrylle, solgte han den lille ejendom og flyttede atter hjem til gården, hvor han henlevede sine sidste år, plejet og passet af sønnen og svigerdatteren og omgivet af de børne-

børn, der voksede op omkring ham, og som lyttede til ham, når han fortalte emter eller meddelte dem noget om slægten og dens historie og om livet i hans ungdoms- og velmagtsdage, der for børnene lå så uendelig langt tilbage og derfor stod for dem i eventyrets glans.

Laust Balling blev — især for sin tid — en ældgammel mand. Han nåede op over niti, idet han først døde den 4. august 1915. Hans kone *Kirsten Marie*, var allerede død den 22. december 1876, da ægteparrets yngste barn, datteren *Ane*, kun var godt 3 måneder gammel, idet hun var født den 10. september 1876.

Ægteparret havde børnene A—I:

Slægten spredes

A. *Christen Laursen Balling* blev født d. 26. maj 1853, og moderen, der jo var ret ung, var naturligvis efter datidens tænkemåde stolt af, at hendes førstefødte var en dreng. Det viste sig, da han voksede til, at han var ret velbegavet, og dette førte til, at moderen ønskede, at han skulle læse til præst, et ønske, hun dog ikke fik opfyldt, idet denne tanke strandede på hendes mands nøgterne, økonomiske sans. Han var helt igennem af den opfattelse, at gode evner altid var et plus; men det kunne være ligegyldigt, hvor man blev sat, og hvad hylde man kom på; for de gode evner fulgte med og kunne altid gøres frugtbringende. Der var flere børn, og man måtte efter hans opfattelse ikke ofre så meget på et af dem, at det kunne komme til at gå ud over de andre. Han var dog indstillet på, at sønnen måtte læse til lærer eller komme i prokuratorlære i Skive. Drengen fik den undervisning, som man dengang kunne få i en landsbyskole. Dertil kom dog, at moderen fik sat igennem, at han fik en del privatundervisning hos præsten i Oddense. Da han skulle tage endelig stilling til, hvad han ville være, viste det sig, at han hverken ønskede at blive lærer eller prokurator, men ville fortsætte slægtens vej som landmand.

Det var vel i øvrigt ret naturligt, at han og hans brødre valgte at blive landmænd; for højskolen havde gjort en

stor indsats for at frigøre bonden åndeligt, efter at han i det væsentlige var blevet ligeberettiget med andre stænder rent politisk set. Det rankede bonden. Han så, at hans stand havde en funktion i samfundet, der i hvert fald ikke var mindre vigtig end andres, og at han slet ikke behøvede at have mindreværds-komplekser. Det var også på den tid, at der skele store fremskridt inden for landbruget, og at landboerne sluttede sig sammen i selskaber, der skulle hjælpe dem til at få fuldt udbytte af deres produktion, kort sagt, det blev attråværdigt at være bonde; for det var en fri stilling, hvor man ikke behøvede at skele til, hvad andre mente om det, man gjorde.

Christen Laursen Balling

Chr. Balling blev hjemme på gården i Lyby, til han i slutningen af 1888 købte en gård i Brøndum, som han ejede til begyndelsen af året 1901, da han afhændede den, fordi han efterhånden var blevet så plaget af leddegigt, at han ikke mere var i stand til selv at tage del i arbejdet på gården, og han og familien flyttede så en kort tid til Lyby; men allerede hen på året havde han fået et nyt virke, idet han var blevet knyttet til cyklefabrikken »Jyden« i Ålestrup som bogholder, senere blev han også procurist. Fabrikken ejedes af hans svoger *Peder Andersen*.

De kundskaber, han havde erhvervet ud over, hvad andre havde, kom ham nu til gode, og han, der af pastor *Glud* var blevet vakt til forståelse af det grundtvigske

livssyn, og som ved samkvem med lærer *Petersen*, Lyby, og sine svigerforældre i Vester Lyby havde levet sig ind i grundtvigsk tankegang, blev en central skikkelse i den grundtvigske del af menigheden i Ålestrup. Det var derfor en selvfølge, at han i 1903, da loven om menighedsråd blev vedtaget, blev valgt ind i menighedsrådet for Østerbølle sogn, som Ålestrup dengang tilhørte.

Ålestrup var en stationsby i stærk fremvækst, snart blev den større end Østerbølle, og kirken i denne by blev for lille, hvorfor der opførtes en kirke i Ålestrup. Den blev indviet 22. marts 1908. Ved denne lejlighed fik *Balling* vist både sit demokratiske sindelag og sit grundtvigske menighedssyn. Den daværende biskop i Viborg havde som mange andre af kirkens tjenestemænd ikke noget »godt« øje til menighedsrådene, og da der skulle ansættes en præst i Ålestrup, prøvede han at sætte menighedsrådet ud af spillet; men dette førte naturligvis til, at *Balling* blev fyr og flamme for at hævde den jævne mands ret. Han henvendte sig til Løvelkredsens folketingsmand, som han havde givet sin stemme, om, at menighedsrådet som repræsentanter for menigheden fik den ret, som loven af 1903 hjemlede dem, nemlig at indstille tre ansøgere til ministeriets valg. Løvelkredsens folketingsmand, *Anders Nielsen* fra Tapdrup, var ikke alene egnens repræsentant på tinge, men han var samtidig landbrugsminister, og han tog sig straks af sagen, fik sat igennem, at embedet blev opslået ledigt, og at menighedsrådet i Østerbølle sogn fik den ret, der tilkom det efter loven, og bispen måtte således trække sin kandidat tilbage.

Chr. Balling var taknemmelig for den hjælpende hånd, som *Anders Nielsen* havde rakt ham, og da ministeren holdt sølvbryllup den 18. november 1910, lod *Balling* dagen før et hyldestdigt fremkomme i Viborg Stifts Folkeblad. Det var et ramsaltet digt, hvori en djærv demo-

krat gav råt for usødet til de høje embedsmænd, der ville træde den jævne mands ret for nær; men det var samtidig en tak til den mand, der, skønt han havde banet sig vej til ministertaburetten, ikke havde glemmt, at han var fremgået af det jævne folk:

»Hos dem, der har følt de snærende Baand,
er Frihedens Sag i den bedste Haand.
og Vejen vi ved til Ministerbord,
hvor Retten ej bøjes for Bispeord.

Den Mand, vi paa Valgdage Stemme gav,
vi ved er lydhør for Folkekrav.
Ham kaldtes der aldrig forgæves paa
og mindst, naar det gjaldt om Ret for de smaa«.

De to sidste linier af det citerede blev lagt til grund for indskriften på det mindesmærke, som i 1915 blev rejst over *Anders Nielsen*.

Chr. Balling læste meget, og han var en god læser, der ikke læste for underholdnings skyld, men for at skaffe sig viden og åndeligt vidsyn. Han skrev også en del. Han var en skarp debattør, og han kunne skrive gode lejlighedsdigte. Han var derfor også i høj grad slægtens lejlighedsdigter. Men også større sammenhængende fremstillinger gav han sig af med.

Da Skive og omegns historiske selskab blev til, var han stærkt interesseret. Det var hans slægts hjemstavn, og han ville gerne vide så meget som muligt om denne egn og dens folk, og han gav også selv bidrag. I tredje årgang af »Skivebogen« skrev han om »Ane Gjedde og Per Svensk«, og i ottende årgang fandtes et nyt indlæg af ham, nemlig »En gammel Landbrugsberetning«. Den første afhandling viser, at *Chr. Balling* var en glimrende iagttager og en god fortæller; den sidste afhandling, der er fortalt på hans fødeegns mål, giver nøgterne oplysninger om de tre tørre år 1868—70.

Den 8. januar 1889 blev han i Lyby kirke viet til *Maren Andersen*, der var født i Vester Lyby den 22. maj 1865, som datter af gårdejer *Niels Andersen* og hustru *Marie Espersen*. — *Maren Balling* kom fra et hjem, hvor man fuldt og helt havde sluttet sig til den grundtvigske

Maren Balling, f. Andersen

bevægelse, og hvor man sluttede sig til pastor *Gluds* forkyndelse og var deltagere ved de forskellige foredrag, som denne præst lod sammenkalde til i pastoratet, hvad enten taleren var præsten selv eller en anden folkelig taler, han havde tilkaldt; for man vidste, at den taler, som han fik til at komme, havde fælles syn med ham paa det kristelige.

Der var, da Grundtvigs tanker forkyndtes ud over landet, og da højskolens mange begejstrede forstandere og lærere drog rundt for at holde foredrag for den jævne befolkning på landet, en trang hos bønderne til at overvære disse møder og til at høre det nye og friske, som disse mænd havde at fortælle, og dette dannede et slægtled, der havde evne og lyst til at høre. For dette slægtled kom læsning egentlig først i anden række.

Maren Balling havde helt ud dette slægtleds præg. Hun kunne lytte og tage meget med sig hjem fra et møde, meget, der udvidede hendes åndelige horizonnt både folkeligt og religiøst. Der var fest i hjemmøt i Ålestrup, når pastor *Glud* eller en anden af de grundtvigske pionerer eller en af højskolens koryfæer var der som gæst. Og *Maren Balling* havde en egen evne til at skabe hygge. Hun var

altid fri og ugenert, hvad enten gæsten var en nær slægting eller en for hende ukendt mand, hvis ry gik over landet.

I ægteskabet fødtes børnene I—V:

I. *Niels Andersen Balling*, født i Brøndum den 24. september 1889 og død i Vester Lyby den 5. marts 1892. Han ligger begravet i Lyby.

II. *Kirstine Marie Balling*, født i Brøndum den 12. oktober 1890 og død i Ålestrup den 7. november 1913.

III. *Marie Balling*, født i Brøndum den 26. september 1892. Hun lærte modepynt; men hun var svag og døde allerede den 30. juli 1930.

IV. *Laura Balling*, født i Brøndum den 20. januar 1895.

Da hun var vokset op, tog hun uddannelse i sygepleje- og jordemodervirksomhed. Hun var i en forholdsvis ung alder indstillet på, at hun ville rejse til Indien som missionær, og tog derfor også »fri«
Liselunduddannelse. Derefter rejste hun til England, hvor hun tog Diploma in education (London) associate of the Royal College of Preceptors (A. C. P.) Montessori Diploma og Diploma in Dietetics (London School of Dietetics), hvorefter hun i 1923 rejste til Indien til *Anne Marie Pedersen* ved Porto Novomissionen.

I Indien blev hun kendt med og den 15. december 1925 viet til *Frederik Henry Gravely*, der er født i Wellingborough i England i 1886. Han stammer både på fædrene og mødrene side fra kvækerslægter og fik sin forberedende undervisning på kvækerskolen; men tilbragte derefter syv år på universitetet i Manchester, hvorfra han fik sin doktor of science grad.

I 1910 blev han direktør for den zoologiske afdeling af Calcutta Musæum, men forflyttedes 1920 til Madras som direktør for statsmusæet og forsøgsstationen, hvilken stilling han var indehaver af til 1941. Han er i øvrigt

Fellow of the Royal Asiatic Society of Bengal, Fellow of the National Institute of Science of India m. m.

Laura blev nu først og fremmest husmoder og underviste sine børn i de første år; men desuden arbejdede hun for børnehavebevægelsen i Sydindien, ligesom hun underviste i hygiejne og diætlære på børnehavelærerinde-seminariet i Madras.

Hun har også både skrevet og oversat bøger, så hun må siges at slægte faderen på med hensyn til litterære interesser.

Laura og hendes mand kom efter opholdet i Indien hjem til England, hvor manden er ansat ved Reading universitet med zoologi som fag.

I ægteskabet er der børnene a—b:

a. *Ann Margaret Gravely* er født i Madras den 3. november 1928. Hun modtog sin første undervisning hjemme, gik derefter på amerikansk skole i Indien og fuldførte sin uddannelse i England, hvor hun studerede psykologi. Hun blev dr. phil. i 1950 — kun 21 år gammel, og hun har rekord i alder nedad for doktorer, der er udgået fra Londons universitet.

Den 3. september 1950 blev hun viet til *Alan Clarke*, der er født den 21. marts 1922. Også han er dr. phil. fra Londons universitet.

b. *John Frederic Gravely* er født i Sydindien den 4. oktober 1931. Også han fik sin første undervisning hjemme; men kom derefter på forskellige skoler, blandt andre en kvækerskole. Han studerer nu ved Reading universitet.

V. *Anna Balling* blev født i Ålestrup den 19. december 1901. Hun valgte at gå lærervejen og tog 1923 lærerindeeksamen fra Vinthers seminarium i Silkeborg. Hun var derefter lærerinde ved »Hjemly« fri- og efterskole, Egå fri- og efterskole. Derefter blev hun ansat ved Nibe kommunale skolevæsen og havde 1927—28 årskursus i

København. Hun er for tiden ansat som lærerinde ved Nyborg private realskole.

Den 8. oktober 1932 indgik hun ægteskab med *Hans Georg Balle*, der er født i Kærehave ved Ringsted den 14. december 1907 som søn af havebrugslærer, fra 1918 forstander på Store Restrup husmandsskole *Kristen Balle* og hustru *Kristine Marie Wandschneider*. Han tog i 1930 lærereksamen fra Gedved seminarium. Han var derefter lærer ved Nibe kommunale skolevæsen og 1936—1945 Ringsted kommunale skolevæsen, havde årskursus i København og blev i 1945 ansat som forsorgssekretær ved Nyborg statsfængsel. Han blev i 1950 indvalgt i Nyborg byråd som repræsentant for Retsforbundet. I Ægteskabet er der børnene a—b:

a. *Jens Balle*, født den 22. februar 1937. Han tog realeksamen i sommeren 1953 og er ansat i Ø. K.

b. *Karen Balle*, født den 28. april 1940.

Christen Balling boede i Ålestrup til sin død, den 5. september 1916, og *Maren Balling* blev boende samme sted på nær en kort tid, hvori hun boede hos datteren *Anna* i Nibe. Hun døde den 14. marts 1932.

B. *Maren Laustsen Balling* blev født i Øster Lyby den 10. maj 1855. Efter skoletiden måtte hun gå moderen til hånde i fødehjemmet; for efterhånden som der blev flere børn, havde moderen hårdt brug for datterens hjælp.

Da moderen døde i 1876, måtte Maren — naturligvis med faderens vågne øjne over sig — tage sig af husholdningen, ligesom hun måtte tage sig af de søskende, der endnu var små og derfor havde pasning og omhu behov.

Hun blev så ved at være hjemme, blev efterhånden en gammel pige, der dels af medfødte anlæg og dels af den ret selvstændige stilling, som hun fik i en ung alder, udviklede sig til at være noget egent præget, og hun fandt sig heller ingen livsledsager, hvad der vel også gjorde sit til, at kanterne ikke blev slebet af.

Maren havde en skarp iagttagelsesevne. Det skulle være meget små ting, der undgik hendes opmærksomhed, og hvad hun opdagede, kunne hun ikke tie til, og natur-

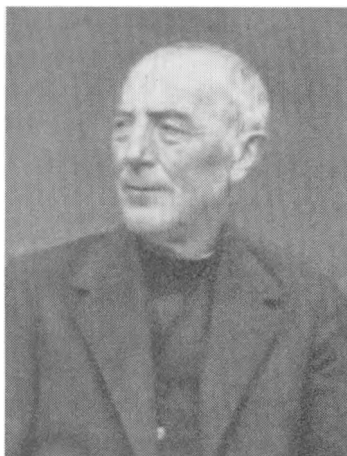
Maren Laustsen Balling

ligvis var de småting, som hun opdagede hos slægten, og som hun efter sit syn kaldte fejl, nok til, at hun kom med sine lidt skarpe bemærkninger, og den del af familjen, som havde hende nær ind på livet, havde derfor brug for en god del overbærenhed og tålmodighed. Men på den anden side var hun stolt af slægten. Den måtte ingen kritisere, så fik de med *Maren* at gøre. Efter at faderen havde afstået slægts-

gården til sønnerne *Jens* og *Niels*, købte han sig en lille ejendom, et hus med nogle få tdr. land til, så han kunne have noget at forslå tiden med, og *Maren* flyttede med ham og var husholder for ham. Det varede imidlertid ikke længe, før faderen fik lyst til at komme tilbage til gården, hvorfor han solgte sin lille ejendom, og der blev så købt et hus til *Maren* i Jebjerg; men det viste sig snart, at hun ikke kunne falde til i denne by; hun havde stadig lyst til at komme til Lyby igen, og dertil bidrog vel også, at hun, der altid siden moderens død havde været stærkt optaget og altid havde haft folk omkring sig, ikke rigtig kunne finde sig i at sidde alene inde og kun være henvist til nålen eller strikkepindene; hun vilde i kontakt med folk, helst familjen, og hun ville have noget at gøre, også uden for stuerne.

Derfor købte hun, da der var gået en lille tid, atter en

lille ejendom i Lyby, afhændede huset i Jebjerg og gik i gang med at leve på den gamle vante vis. Det arbejde, der var for svært for hende, eller hvortil der skulle bruges hestekraft, gjorde broderen *Jens* på fødegården for hende; men årene gik, og en skønne dag magtede hun ikke ejendommen længere, og den blev solgt, og så blev der købt et hus i nærheden af fødegården, og der boede hun så nogle år. Det havde den fordel, at *Jens* og *Sine* samt deres børn lettere kunne række den nu aldrende kvinde en hjælpende hånd.

Christen Lauritsen Balling, Thise

Da hun blev så gammel, at hun ikke godt kunne være alene, men helst skulle have en om sig til stadighed, blev dette hus afhændet, og det blev ordnet sådan, at hun skulle flytte ind i Hem alderdomshjem. Der kunne hun få den nødvendige pleje og pasning i enhver henseende, og der henlevede hun så sine sidste år.

Skønt hun var den næstældste af *Laust Ballings* børn, overlevede hun de fleste af sine søskende; hun døde først den 4. juli 1940 og var da godt 85 år gammel.

c. *Christen Lauritsen Balling* blev født den 11. august 1857 i Øster Lyby. Da han forlod skolen, kom han som sin ældre broder til at arbejde ved landbruget; men senere fulgte han sin lyst og trang og gav sig i møllerlære, et hverv, der på den tid ikke alene blev anset for at være, men også var en god stilling at gå ind til. Han tragtede dog ikke alene efter at få en god stilling, han havde også sans for åndelige værdier, og han fandt derfor, at han

måtte udnytte den chance, som højskolen gav, til at udvide sin åndelige horisont, og han drog derfor til Vallekilde højskole og blev elev hos *Ernst Trier*, og hvad han fik der af åndelige værdier, prægede ham for hele livet.

Sin første medhjælpervirksomhed ved mølleriet havde han ved en tid at være knyttet til Breum mølle; men allerede i 1884 blev han selvstændig møller, idet han i dette år forpagtede Eskjær mølle, og denne forpagtning havde han, til han i 1889 købte Thise mølle, hvortil der også var et mindre tilliggende af agerbrugsjord. Dette viste sig at være heldigt; for allerede omkring århundredskiftet gik det stærkt tilbage med mølleriet, fordi mange landbrugsejere anskaffede sig vindmotorer og kværne, så de selv kunne male i hvert fald en hel del af det korn, som ellers blev kørt til en mølle for at blive behandlet. Da senere de landsomfattende elektricitetsværker kom frem, fik de stedlige møller en meget kummerlig tilværelse. Denne tilbagegang inden for erhvervet ramte også Thise mølle, og den måtte nedlægges; men der kom det mølleren til gode, at han havde lært landbrug og havde landbrugsjord til møllen.

Fra naturens hånd var *Christen Balling* godt udrustet. Han var bedre begavet end de fleste, og da han var blevet sat i gang af *Ernst Trier*, gik han ikke i stå igen. Han fulgte med vågent øje og åbent øre, hvad der kom frem i samtiden, og han skaffede sig stadig større viden. Det var derfor en af de borgere, der vejede til, og som trak opad, da han i 1889 bosatte sig i Thise. Han fik derfor også stor indflydelse i denne by; for man indså, at hvad man satte ham til, blev gjort godt. Han var i en årrække formand for menighedsrådet og for mejeriet, og i sognerådet, hvor han også var formand, gjorde han en stor indsats i kraft af sin sunde dømmekraft og sine gode evner til at forhandle og lede en forhandling. Hans samfundssyn var præget af velvillighed over for alt nyt; men man skulle

ikke gå over til det nye, fordi det var nyt; men når det viste sig at være godt — altså bedre end det gamle, skulle man heller ikke tøve med at lægge det gamle til side.

Christen Balling bevarede sin åndsfriskhed op i sin alderdom. Han kunne stadig glæde sig med de glade og være deltagende over for de sørgende, og han var derfor, selv da han blev gammel, velset i de unges lag, hvor han kunne sætte humøret op ved sit lune og vid.

Den 24. april 1884 viedes møller *Balling* i Grønning kirke til *Jensine Mads-Christiansen*, der blev født den 6. maj 1848 i Vester Grønning som datter af gårdejer *Mads Christian Pedersen* og hustru *Dorthe Kirstine Jensdatter*. Hun havde ligesom sin mand haft et højskoleophold hos *Ernst Trier* på Vallekilde, og det åndelige syn, som de derved var blevet påvirket af, byggede de deres hjem på.

Ved parrets sølvbryllup fremhævede en af *Chr. Ballings* brødre, at de havde forstået at bygge et hjem, der var et af de stille i landet, et hjem, hvor man kun kendte lidt til storm og strid og endnu mindre til kampbulder; de havde i trofast, fælles virke formået at fremtrylle den fredens og stilhedens harmoni, der giver et hjem styrke og hygge og gør, at alle befinder sig godt i det, og at børnene vokser op deri med et sundt og sandt syn på livet, og han sluttede:

»Det er dog nok Tallet af saadanne Hjem,
der borger for Landets Lykke,
og Slægterne, der gaar ud fra dem,
der Fremtidens Land skal bygge.«

Den 11. januar 1910 — omtrent $\frac{3}{4}$ år efter sølvbrylluppet — døde *Jensine Balling*, medens *Christen Balling* først døde den 23. februar 1946.

Ægteparret havde børnene I—III.

I. *Laust Lauritsen Balling* blev født i Grinderslev sogn i Salling den 16. marts 1885. I sine unge år var han elev både på Salling højskole i Jebjerg og på Krabbesholm

højskole, og samtidig med disse kursus forberedte han sig til seminariet. Han tog lærereksamen fra Silkeborg seminarium i 1911, og derefter var han til 1915 lærer

Jensine Balling, f. Mads-Christiansen

ved Høng realskole og eksamenskursus. I 1915—16 var han på statens årskursus, hvorefter han var lærer ved Silkeborg seminariums børneskole, og han blev så i 1919 kaldet til førstelærer ved Honum skole pr. Rask Mølle, en stilling, hvori han virkede, til han i 1950 tog sin afsked med pension. I Honum var han også leder af folkebiblioteket.

Den 8. april 1919 ægtede han *Ester Mortensen*, der

blev født den 5. februar 1896 i Rærup, Grinderslev sogn, som datter af gårdejer *Esper Mortensen* og hustru *Maren Nielsen* (Møjbæk).

Ægteparret har ingen børn, og de nyder siden 1. september 1950 deres otium i Uldum.

II. *Mads Kristian Lauritsen Balling* blev født i Grinderslev den 24. februar 1889. Han blev hjemmedøbt samme dag, men døde allerede dagen efter.

III. *Mads Kristian Lauritsen Balling* blev født i Thise mølle den 25. oktober 1890. Efter sin skoletid kom han til landbruget, men gik også til hånde i møllen, så han lærte mølleri. Han var i 1911—12 elev på Antvorskov højskole og i 1913—14 på Høng landbrugsskole. Han erhvervede sig derefter en gård i Dølby, senere havde han en gård i Tøndering, og endelig i 1932 overtog han den gård i Grove, som han ejer endnu.

Den 14. september 1915 blev han i Lyby kirke viet til *Inger Marie Pedersen Thordal*, der blev født den 19. maj 1891 i Lyby som datter af gårdejer *Jens Pedersen Thordal* og hustru *Karen Marie Jensen*.

I ægteskabet er der børnene a—e:

a. *Kristen Balling* blev født i Dølby den 2. maj 1916.

Efter en kort tid ved landvæsenet kom han den 1. maj 1933 i mejerilære. I 1940—41 var han elev på Ladelund landbrugs- og mejeriskole; men kort efter besluttede han at læse til lærer og blev efter forberedelse på Kerteminde folkehøjskole optaget på Jelling statsseminarium 1943. Efter at han havde bestået lærereksamen i 1947, var han en tid vikar i Glæsborg på Djursland og blev den 1. februar 1950 kaldet til enelærer ved Lillevorde skole pr. Gudumholm, hvorfra han den 1. december 1951 forflyttedes til Grimstrup skole pr. Esbjerg som førstelærer.

Den 13. september 1947 blev han i Holme kirke viet til *Asta Marie Mikkelsen*, der blev født den 13. maj 1920 i Holme Østergård pr. Viby, Jylland, som datter af gård-ejer *Rasmus Michael Mikkelsen* og hustru *Rasmine Margrethe Rasmussen*.

Ægteskabet er barnløst.

b. *Karen Balling* blev født i Dølby den 13. maj 1918. Efter skoletiden blev hun uddannet ved husvæsen på landet, men tog senere uddannelse som damefrisør. Hun havde lyst til idræt og tog derfor uddannelse som delingsfører på Ollerup delingsførerkursus og har senere gennemgået supplerende kursus.

c. *Ejnar Balling* blev født i Dølby den 26. maj 1922. Efter endt skolegang gik han til landbruget og er nu medhjælper hjemme.

d. *Gerda Balling* blev født den 2. januar 1924 i Dølby. Efter endt skolegang blev hun uddannet ved husvæsen på landet, men senere fik hun uddannelse som sygeplejerske.

Den 25. marts 1950 blev hun i Hornslet kirke viet til maskinassistent *Frands Vendelboe*, der blev født i Århus, St. Hans sogn, den 22. juli 1922 som søn af forhenværende skipper, nu rentier

D. Vendelboe og hustru *Dorthea Frederikke Madsen*.

I ægteskabet er der børnene 1—2:

1. *Karen Margrethe Vendelboe*, født den 9. juli 1951.

2. *Bodil Balling Vendelboe*, født den 7. november 1952.

e. *Ole Balling* blev født i Tøndering den 16. oktober 1926. Han tog præliminæreksamen fra Vinderup

realskole 1942, og han har senere suppleret denne uddannelse med flere sprogkursus. Han blev ansat som elev ved De danske Statsbaner i 1942 og er fra 1. maj 1951 trafikassistent i Roskilde.

Den 5. juli 1952 blev han i Sædder kirke ved Tureby viet til *Birgit Elisabeth Niemann*, der blev født den 13. juli 1927 i Sædder som datter af gårdejer *Johannes Hugo Niemann*, »Tolstrupgård« i Sædder, og hustru *Ingrid Pedersen*. Før ægteskabet var hun sygeplejerske og var uddannet til dette hverv på Københavns amts sygehus i Gentofte.

I ægteskabet er der eet barn:

1. *Mads Ole Balling*, født den 1. april 1953 i Roskilde.

D. Karen Laustsen Balling blev født i Øster Lyby den 16. maj 1860. Hun blev straks hjemmedøbt og fremstillet i kirken den 22. juli 1860, ved hvilken lejlighed gårdejer

Karen Olesen, f. Balling

Engel Christensen, Roslev, hendes farbroder, var indskrevet som fadder.

Da hun havde gennemgået folkeskolen og var blevet konfirmeret, kom hun til husvæsenet for at sætte sig ind i, hvordan et hjem skulle føres og holdes, og det viste sig, at hun var slået ind på den rette vej; for allerede i 1880, altså 20 år gammel, giftede hun sig og skulle selvstændigt forestå et hjems førelse.

Jepe Olesen, Gammelsogn

Den 21. maj 1880 blev hun i Lyby kirke viet til *Jepe Olesen*, der var født i Gammelsogn ved Ringkøbing den 26. september 1852 som søn af husmand

Ole Enevold Enevoldsen og hustru *Maren Hansdatter*.

Jepe Olesen var fra barndommen af kendt for at være et lyst hoved, der havde let ved at lære, tænkte klart og havde lyse ideer. Dette fremgår også af en brevveksling med den jævnaldrende svoger *Christen Balling*, der endte sine dage i Ålestrup som prokurist ved »Jyden«; for i denne brevveksling viser *Jepe Olesen*, at han var mester i brugen af det danske sprog både i bunden og ubunden stil, og han var i besiddelse af en god del jysk lune, som han forstod at iklæde viddets knappe, men strålende form.

I kraft af sit lyse hoved blev han da også kort efter sin konfirmation to vintre i rad lærer i Mejlbyskole ved Stadil. Sommerhalvårene anvendte han til at læse på Staby højskole, og han blev så i fire år biskolelærer i Sønderby ude på Holmsland.

Han følte imidlertid stadig, at han trods sit lyse hoved havde for få kundskaber, og han besluttede derfor, at han ville have fuld læreruddannelse. At han, efter at han havde forberedt sig til optagelse på et seminarium, valgte at søge ind på »Blågård«, hængte vel nok sammen med, både at der dengang stod gny om »Blågård«, og at dette seminarium havde en vestjyde til forstander, nemlig *Jeppe Tang*, der stammede fra Staby, hvor Olesen selv havde læst.

Han blev optaget på seminariet i 1875 og bestod afgangseksamen i 1877, og derefter skulle han altså prøve, hvad uddannelsen duede til.

Hans første virke, der i øvrigt kun var af kort varighed, var som huslærer i Dalby ved Kolding; men snart blev han ansat som hjælpelærer i Lyby i Salling. Heller ikke hans virksomhed der blev af lang varighed; for allerede den 15. oktober 1879 blev han kaldet til lærer og kirkesanger i sin fødeby Gammelsogn, hvor han virkede sin tid ud.

Efter Johannes's evangelium 4, 44 har vi dannet det bevingede ord: en profet er aldrig agtet i sit fædreland; men der er ingen regel uden undtagelse, hvad der har ført til talemåden: det er undtagelsen, der bekræfter regelen, og her har vi en overbevisende undtagelse; for ikke alene blev *Jeppe Olesen* — skønt kun 27 år gammel — kaldet til lærer i sin fødeby; men han blev sognets faktotum, som man henvendte sig til i alle spørgsmål, og da han var både indsigtfuld og klart tænkende, var det sjældent, at nogen gik uhjulpent fra ham. Han blev derfor også valgt ind i de forskellige råd og udvalg, der skulle arbejde inden for kommunens grænser. Han var således medlem af menighedsrådet, medlem af værgerådet for Holmslands pastorat, han stod i spidsen for »Kristelig Pigeforening for Holmsland«, han fik oprettet et sognebibliotek, så sognets indbyggere kunne få sund og god

læsning, og han virkede helt igennem for at højne den jævne befolknings åndelige horisont.

Også på det mere materielle område blev han taget i brug. I en række år reviderede han således kommunens regnskaber, ligesom han også et spand af år var medlem af Gammelsogns andelsmejeris bestyrelse.

Det siger sig selv, at mandens mangesidige virke udadtil lagde beslag på hustruens kræfter; hun fik mere at gøre i hjemmet, og hun måtte også støtte manden i, hvad han havde med at gøre; men den stoute sallingbo magtede opgaven, og hun blev gennem sin hjælp og støtte et godt tillæg til den lave løn, hendes mand havde modtaget som hjælpelærer i Lyby.

Karen Bulling døde den 25. juni 1925, medens hendes mand først afgik ved døden den 1. marts 1942.

Ægteparret havde børnene I—V:

1. *Kirsten Marie Olesen* blev født den 2. april 1884 i Gammelsogn ved Ringkøbing. Efter endt skolegang valgte hun at gå den læsende vej. Hendes første uddannelse var et ophold på Hoven kvindehøjskole i 1901. Hun læste senere på Silkeborg seminarium, hvorfra hun tog lærerindeeksamen i 1906. Hun virkede derefter som lærerinde ved skolevæsenet i Nordby på Fanø 1906—07, ved Helsingør skolevæsen 1907—14, hvorefter hun ved sit giftermål flyttede til Hjørring, og i denne by virkede hun som lærerinde ved Hjørring forberedelsesskole fra 1915—20 og som bestyrerinde ved samme skole fra 1920—1935. Hun døde den 25. oktober 1935.

I 1914, den 16. maj, blev hun viet i valgmenighedskirken i Århus til *Hakon Olsen*, der blev født den 17. september 1881 i Vejlbj, Frederiksborg amt, som søn af derværende lærer *Jens Olsen* og hustru *Karen Marie Nielsen*. I en ret moden alder besluttede han at gå lærervejen, og han tog lærereksamen fra Silkeborg seminarium i 1907.

Han har senere suppleret sin uddannelse med årskursus, flere feriekursus og studierejser både i ind- og udland.

Den 1. maj 1910 blev han ansat ved Hjørring kommunale skolevæsen og virkede der til 1950. Uden for selve lærergerningen har han været formand for den stedlige lærerkreds, censor ved handelsmedhjælpereksamen og i en årrække bibliotekar ved skolens lærer- og børnebogsamling.

Ægteskabet var barnløst.

II. *Ole Olesen* blev født i Gammelsogn ved Ringkøbing den 26. januar 1886. Efter endt skolegang foretrak han at gå til landvæsenet, hvorved han arbejdede flere steder herhjemme; men 27 år gammel, nemlig i 1913, fik han udlængsel, pakkede sin kuffert og udvandrede til Argentina. Også her var det landbrug, han tog fat på, og han blev snart selvstændig avlsbruger. For tiden bor han i Aparicio, hvor han ejer en farm.

Den 26. november 1939 ægtede han *Martine Bøgelund Frederiksen*, der blev født i Odense som datter af arbejdsmand *Niels Frederiksen* og hustru *Johanne Marie Bøgelund*. Hun var før sit giftermål uddannet ved handelen og gjorde tjeneste som ekspeditrice. Hun døde i 1948 i Aparicio. Ægteskabet var barnløst.

III. *Laurids Balling Olesen* blev født den 6. april 1888 i Gammelsogn ved Ringkøbing. Som sin bioder valgte han at gå til landvæsenet og havde flere pladser, hvor han lærte landbrugspraksis; men heller ikke den teoretiske side af faget blev glemt, og han var elev på Dalum landbrugsskole 1909—10. Heller ikke den mere folkelige oplysning ville han undvære, hvorfor han i vinteren 1913—14 var elev på Askov højskole.

Efter den tid har han været selvstændig avlsbruger. Fra 1914—18 havde han Nakkeskovgård pr. Møldrup, 1918—47 Flintbjerg i Rold pr. Arden og siden 1947 Lykkesgård i Gug.

Siden 1937 har han været kasserer og bogholder i »Nordjysk Andels-Kreaturexportforening« i Ålborg.

Den 11. april 1914 blev han i Ålestrup kirke viet til *Marie Andreasen*, der var født i Sønder Ørum i Fjends herred den 27. november 1884 som datter af gårdejer *Peder Andreasen* og hustru *Nicoline Jespersen*.

Ægteparret havde børnene a—f:

a. *Holger Balling Olesen*, født den 23. januar 1915 på Nakkeskovgård ved Møldrup. Efter sin skolegang gik han håndværkervejen, idet han blev udlært som tømrer og snedker. Han driver selvstændig forretning i Gug.

Den 14. maj 1949 blev han i Vor Frelzers kirke i Ålborg viet til *Birgit Sørensen*, der er født i Ålborg den 1. juli 1927 som datter af arbejdsmand *Albert Sørensen* og hustru *Oline Olesen*.

I ægteskabet er der eet barn:

1. *Ida Balling Olesen*, født den 6. marts 1952.

b. *Rigmor Balling Olesen* blev født på Nakkeskovgård ved Møldrup den 3. oktober 1916. Hun blev efter sin konfirmation uddannet ved husvæsenet, men gik over til kontorarbejde og er nu kontorassistent med bopæl i Rold pr. Arden.

c. *Ida Balling Olesen* blev født på Nakkeskovgård ved Møldrup den 12. januar 1918. Hun blev efter sin konfirmation uddannet ved husvæsen, men fik derefter uddannelse ved handelsvæsen og tog handelsskoleeksamen i 1944. Hun blev derefter assistent på et sagførerkontor, hvor hun i 1947 forfremmedes til bogholder; men allerede den 11. juni 1950 afgik hun ved døden.

d. *Karen Balling Olesen* blev født den 5. august 1919 i Flintbjerg i Rold. Hun blev efter sin konfirmation uddannet ved husvæsen.

Den 23. april 1945 blev hun i Rold kirke viet til *Jens Vestergaard Kragelund*, der er født den 28. september 1921 i Gandrup i Himmerland som søn af gårdejer *Niels*

Kragelund og hustru *Anine Vestergaard*. Han blev efter endt skolegang uddannet som mekaniker. Han driver nu forretning som mekaniker, vognmand og bilhandler i Rold pr. Arden.

I ægteskabet er der eet barn:

1. *Marianne Kragelund*, født i Rold den 27. april 1947.

e. *Peder Balling Olesen* blev født den 6. marts 1921 i Flintbjerg i Rold. Efter endt skolegang blev han elev på et mejeri; men han døde allerede den 10. januar 1938.

f. *Helga Balling Olesen* blev født den 20. januar 1923 i Flintbjerg i Rold. Hun blev sat i realskole og tog real-eksamen i 1938. Derefter fik hun nogen uddannelse i husvæsen.

Den 29. maj 1948 blev hun i Rold kirke viet til *Jørgen Jensen*, der blev født i Sønderby, Ebberup, den 10. august 1920 som søn af *Jens Jørgen Jensen* og hustru *Marie Jensen*. Han er landmand og bosat i Sønderby ved Ebberup.

Ægteparret har børnene 1—4:

1. *Birte Olesen Jensen*, født 8. februar 1942.

2. *Anna Marie Jensen*, født 26. juli 1949.

3. *Karen Jensen*, født 22. juni 1951.

4. *Inger Jensen*, født 10. februar 1953.

Laurids Balling Olesen indgik på ny den 23. juli 1942 ægteskab med *Kirsten Møller*, der er født den 6. marts 1898 i Gammelsohn på Holmsland som datter af gårdejer *Laust Møller* og hustru *Sofie Ledgaard*. Hun tog real-eksamen 1914, hvorefter hun valgte at gå lærervejen. Hun tog lærerindeeksamen fra Silkeborg seminarium i 1920 og har senere suppleret sin uddannelse ved kursus. Hun har været lærerinde ved Høng mellem- og realskole fra 1920—22, Stadil 1922—23 og blev 1. maj 1923 ansat som lærerinde i Rindum, hvor hun virkede til 1942. Hun er nu lærerinde ved Gug skole.

IV. *Aage Marinus Olesen* blev født i Gammelsohn ved

Ringkøbing den 22. januar 1891. Han døde allerede i 1893.

V. *Maren Olesen* blev født den 30. december 1891 i Gammelsohn ved Ringkøbing. Den 24. januar 1892 blev hun hjemmedøbt, og hun døde, før man nåede at få hende fremstillet i kirken.

E. *Niels Laursen Balling* blev født i Øster Lyby den 10. november 1863. Efter at have gennemgået børneskolen kom han som sine brødre til at hjælpe med ved landbruget hjemme på fødegården. Da Salling ungdomsskole, eller rettere sagt højskole, blev grundlagt i 1884, gennemgik han skolen i vinterhalvåret 1884—85, hvorunder han

Niels Laursen Balling

blev så stærkt påvirket af grundtvigsk åndsliv, så det fulgte ham livet igennem. Han holdt altid af at komme til møder, hvor gode folkelige talere holdt foredrag både om religiøse og folkelige emner. Han var en rolig mand, der havde evne til at smile, når andre måske ville blive lidt krusede i hovederne; især morede det ham, når brødrene og svogrene kunne indvikle sig i en lidt hidsig politisk debat, der gjorde dem lidt varme. I sådanne stunder kunne han sidde ganske roligt, kun nu og da kastende et stjålent blik til broderen *Jens*, der også havde jydens evne til at more sig over brushanerne. *Niels* og *Jens* synes i det hele taget i de yngre år at have været ikke alene brødre, men også gode arbejdskammerater, og det var derfor ganske naturligt, at de to gik i kompagni om gården, da faderen bekvemmede sig til at afstå den.

Det var den tredivte august 1889, at de to blev ejere af gården i Øster Lyby, og dengang var de begge ungarle; men hen mod slutningen af 1894 indgik *Jens* ægteskab, og i 1895 enedes de to brødre om, at *Niels* skulle søge sig en anden ejendom, og han købte så en gård i Åsted. Den afhændede han i 1901 og købte så Lille Engeborg i Skive landsogn, hvor han boede til 1905; men i dette år solgte han den og erhvervede en gård i Durup; der boede han dog kun til 1907, så flyttede han atter sine teltpæle, idet han købte en gård i Grinderslev, og derfra flyttede han i 1911 til en gård i Hestbæk. • 1915 flyttede han så til Bysted og var der i 8 år; men han har åbenbart haft hjemhu, og i 1923 lykkedes det ham at erhverve en gård i Øster Lyby, sin fødeby, og på den boede han, til sønnen overtog den i 1935.

Som før sagt havde *Niels Balling* fra sin højskoletid haft kærlighed til folk og kirke, og det var derfor naturligt, at han blev valgt ind i både Nautrup og Lyby menighedsråd.

Den 16. april 1901 blev han i Åsted kirke viet til *Else Andersen Nielsen (Søgaard)*, der blev født i Nissum den 25. juni 1871 som datter af gårdejer *Anders Nielsen* kaldet *Søgaard* og hustru *Ane Kirstine Jensen*. Hendes brødre fik ved bevilling af 6. januar 1905 ret til at føre navnet *Søgaard*.

Hun var opvokset på landet som han og havde viet sine kræfter til husvæsen, og de to havde held til at skabe et hyggeligt hjem, hvor både familien og fremmede gerne kom.

I ægteskabet var der børnene I—II:

I. *Laust Balling* blev født på Lille Engeborg den 20. juni 1902. Da han nåede skelsår og alder, gik han til landbruget og uddannede sig med det formål for øje, at han ville have sin egen gård, hvad han fik i 1935, idet han da overtog faderens gård i Øster Lyby.

Laust Balling er ikke alene en *Balling* af navn, men også af gavn. Beboerne i Lyby har da også fundet ud af, at han evner at passe mere end sin egen gård, og de har valgt ham ind i sognerådet, hvor han gennem flere år har fungeret som formand.

Den 15. maj 1935 blev han i Grønning viet til *Marie Thordal Christensen*, der blev født i Øster Grønning den 28. november 1909 som datter af gårdejer *Jens Christensen* og hustru *Kirsten Marie Thordal*.

Ægteskabet var barnløst.

II. *Anna Kirstine Balling* blev født i Durup den 5. august 1905. Hun er ud-

dannet ved husvæsen. — Den 10. november 1933 ægtede hun *Poul Christensen*, der var født den 1. august 1902 i Øster Grønning som Søn af gårdejer *Jens Christensen* og hustru *Kirsten Marie Thordal*. Efter brylluppet overtog de nygifte »Korsgård« i Grønning.

De havde eet barn:

a. *Else Balling Christensen*, født den 8. november 1934; død den 30. april 1937.

Små 2 måneder efter *Elses* fødsel mistede *Anna* sin mand, idet han døde den 28. december 1934, og hun sad så ene tilbage med gården. Dette gav stødet til, at *Niels Balling* og hans kone — efter at have afstået gården i Øster Lyby til sønnen — flyttede over til »Korsgård« for at være datteren til hjælp, og der levede de resten af deres dage. *Niels Balling* døde den 25. februar 1949 og *Else Balling* 11. maj 1948.

Else Balling, f. Nielsen (Søgaard)

Anna Kirstine Balling giftede sig anden gang den 26. november 1944 med *Erhardt Rasmussen*, der er født den 19. december 1908 i Degnsgårde i Højslev sogn som søn af gårdejer *Peder Rasmussen* og hustru *Marie Kjærgaard*.

I dette ægteskab er der børnene a—c:

a. *Niels Peder Balling Rasmussen*, født den 13. oktober 1945.

b. *Jørgen Balling Rasmussen*, født den 29. marts 1947.

c. *Esper Balling Rasmussen*, født den 26. februar 1949.

F. *Jens Laursen Balling* blev født den 30. januar 1866 i Øster Lyby. Da han kom ud af skolen, fulgte han slægtens tradition og gik til landvæsenet, og efter tidens skik fik han det meste af sin uddannelse hjemme på gården under vejledning af sin fader.

Hans ungdomstid faldt i de år, da mangt og meget ændredes i forholdene på landet. De faldende priser på korn gjorde en omlægning af driften nødvendig, og man gik over til at producere forædlede landbrugsprodukter; men dette førte atter med sig, at der opstod mejerier og slagterier — til dels drevet af andelsselskaber. De første maskiner til hjælp ved driften kom frem, så en del af det svære arbejde ikke mere skulle gøres med hånden, og dette gav tid til at rette ryggen, at se sig ud, som det siges i folkevisen, og der var stærkt røre ude mellem bønderne. De gamle på landet var dengang indædt arrige, fordi den reviderede grundlov af 1866 havde berøvet dem noget af den ligeret, som de havde fået i 1849, og de unge lyttede, når de gamle talte om, hvor skammeligt det var gået. Også på det folkelige område var der røre. Højskolens sæd var ved at bære frugt. Der startedes skole efter skole, og de gjorde gavn. Det viste sig, at *Kristen Kold* havde ret, når han sagde, at han ville trække de unge op, så de ikke gik i stå, og de gik ikke i stå. De unge landboer, som besøgte højskolerne, fik udsyn og samfundsfølelse. De blev gode borgere, der gjorde deres pligt; men de kræ-

vede selvfølgelig også deres ret. Endelig var det grundtvigske kirkesyn ved at gennemsyre landbefolkningen. Dens syn på Gud og på kirken blev lettere og lysere. De så, at Gud var den milde fader mere end den strenge dommer, og også dette gjorde landbefolkningen mere fri både i tale og væsen.

Jens Balling var en ivrig iagttagere af alt dette. Han lyttede til de nye toner, der lød ud over landet. Men når han havde hørt, vurderede han, alt blev eftergået; for han tog intet for godt, som ikke kunne stå for hans kritiske dom.

For det grundtvigske kirkesyn var pastor *Glud* i

Jebjerg den altid vågne pioner. Ingen lejlighed lod han gå bort til enten selv eller ved hjælp af ligesindede at fremlægge *Grundtvigs* tanker for sin menighed både i Jebjerg og Lyby, og menigheden fulgte. Blandt andre var de unge hos gårdejer *Niels Andersen* i Lyby svært optaget af den nye forkyndelse, som folk kaldte den, og disse unge var netop *Jens Ballings* nære omgangsfæller.

Han må også have været en herlig ungdomsven at have. Han var godsindet, havde altid et lyst smil på læben og en glad tindren i øjnene, når man mødte ham. Han var i væsen noget beskeden, tilbageholdende, trængte aldrig sig selv frem. Han hørte med glæde på andres tale, var en god lytter; men han holdt ikke så meget af selv at tale. Han var som de fleste jyder sky for at stille sine lønlige tanker frem til offentlig beskuelse;

Jens Balling

man fik derfor det stærkeste indtryk af ham, når man talte med ham på to mands hånd; men da afslørede han sig også som en klog og meget vidende mand, som ikke lod, hvad der skete i tiden, gå uænsset forbi sig. Man fik også, når man var ene sammen med ham, et stærkt indtryk af, at han i rigt mål var i besiddelse af jysk eller måske snarere sallingsk lune og vid; thi hans bemærkninger kunne ved sådanne lejligheder ikke alene være kloge og rammende; men de kunne også i høj grad være kritiserende over for det, som han anså for at være urigtigt; men som den tolerante mand, han var, fremsatte han altid sin kritik harmløst og under lunets maske; og han skaffede sig derfor ikke uvenner, men mange venner ved sine kloge iagttagelser og udtalelser.

Skønt *Jens Balling* altså nærmest må betegnes som en stille mand, og egentlig i høj grad var en hjemmets mand, fandt hans sognefæller dog snart ud af, at han var en både klog og forstandig mand, der ikke løb efter andres meninger, men havde en selvstændig opfattelse af tingene, og han skiftede ikke mening, uden at han blev overbevist ved gode, saglige grunde. Dertil kom, at han havde økonomisk sans, kunne styre den rette vej i økonomiske sager, noget, som for øvrigt kendetegner hele slægten. Det var derfor naturligt, ja, kunne ligefrem ikke undgås, at beboerne valgte ham ind i sogneråd, menighedsråd og i andre styrende udvalg, der skulle handle og optræde på sognefællernes vegne.

I en forholdsvis ung alder blev han selvstændig, idet han den 30. august 1889 overtog fædrenegården sammen med sin tre år ældre broder *Niels Balling*. Men i 1895 blev dog fællesskabet ophævet, og *Jens Balling* blev indehaver af slægtsgården.

Den 2. november 1894 blev han i Lyby kirke viet til *Andersine Andersen*, som var født i Vester Lyby den 3. juli 1870 som datter af gårdejer *Niels Andersen* og

hustru *Marie Espersen*. Hans hustru var altså søster til *Chr. Ballings* hustru *Maren*.

Sine, som hun kaldtes af børnene og slægten, var en af pastor *Gluds* trofaste tilhængere. Hun havde også draget åndelig næring fra den folkehøjskole, som var blevet rejst i Jebjerg i 1884, og hendes hjem var vel nok det sted i sognet, hvor højskolens tanker og syn havde fæstet dybest rod. Hun kom nu som et frisk pust, en lille hvirvelvind, ind i det noget gammel-dags, stive og traditionsbundne bondehjem i gården i Øster Lyby, og hun fik ændret en del. Der blev moderniseret hist og her; nogle af de gamle patriar-

Sine Balling, f. Andersen

kalske skikke måtte vige for den unge husmoders nyere syn, og alt kunne vel ikke gå af, uden at den gamle *Laust Balling* følte lidt ubehag derved; men han var med datteren *Maren* flyttet hen til en ny bopæl, hvor han kunne fortsætte i det gamle spor.

Men det viste sig snart, at *Sine* havde en sjælden evne til at skabe hygge i et hjem, og det varede ikke længe, før man opdagede, at hun i sit hjem var som en god fe, der overalt fremtryllede glæde og harmoni.

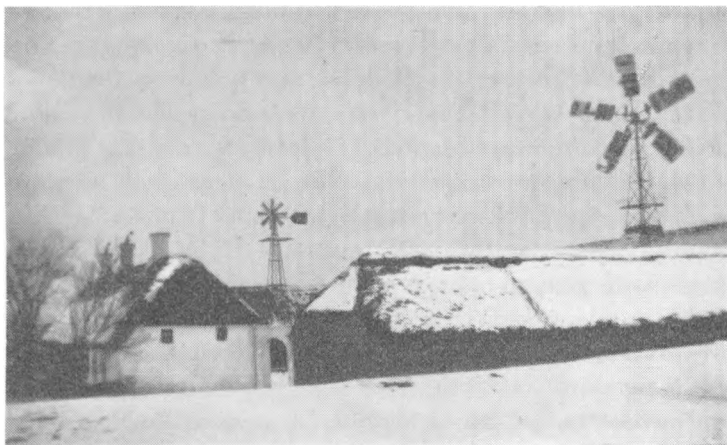
Da *Laust Balling* drog bort fra gården, havde han forbeholdt sig ret til at komme tilbage, såfremt det passede ham, og det hjem, som *Jens* og *Sine* dannede, var så tiltrækkende for ham, at han atter ønskede at tage bopæl i den gård, hvor han var født og havde henlevet sine manddomsdage, og der levede han til sin død.

Da *Jens* var kommet til at eje slægtsgården, følte han, at han havde pligt over for slægten, ikke alene til at omgås varlig med det hjem, hvor slægten var gået ud fra, men også til at samle slægten nu og da, og hans kone var af samme anskuelse og forstod at lægge alt til rette, så slægten gerne mødtes der.

Det var dog ikke alene Ballingslægten, der var til stede ved disse sammenkomster. Både *Jens* og *Sine* ønskede, at hendes brødre og søstre skulle være med, og disse sammenkomster blev derfor ret set en fortsættelse af det nære samkvem, der allerede forud bestod mellem *Laust Ballings* og *Niels Andersens* unge, og dette gav mellem de to slægter et sammenhold, der udviklede sig på den skønneste og mest harmoniske måde og varede slægtledet ud.

På sådanne slægtsdage var der fest i gården. De efterhånden gamle drenge og piger kunne blive ungdomskåde. De lo og dansede og kunne — som man siger — næsten sætte huset på den anden ende. Det kunne naturligvis ikke undgås, at de mange mænd, brødre og svogre, ved en sådan lejlighed fik sig en lille rask politisk ordstrid; for selv om de alle var demokrater, var der dog nuancer i deres politiske opfattelse, og til tider kunne de blive halvhele i kammen; men dette vejredes bort som dug for solen, når *Sine* bad dem sætte sig til det vel-dækkede bord, eller hun pludselig kom frem med den dampende kaffekande, så lagde de små krusninger sig straks, og der blev atter hygge og harmoni mellem de fremmødte.

Jens havde således glæde af sit initiativ, der gjorde, at slægten stadig betragtede den gamle gård i Øster Lyby som det sted, hvorfra den var udgået, og han var selv glad ved disse slægtssammenkomster. Som den stille beskedne mand, han var, tog han sjældent del i de andres politiske meningsskifter, så sad han gerne stille med et

Slægtsgården ca. 1905

godmodigt smil om læberne og en glad tindren i øjnene; man kunne se på ham, at han godtede sig, men også, at han var en interesseret tilhører, selv om han ikke ret tidt var aktiv deltager.

Den nye slægt, *Jens Ballings* og *Sines* børn, fik et godt hjem at vokse op i. De fik den lykke at leve sammen med den stoute bedstefader, og de fik lov til frit at udfolde deres evner, så de senere var i stand til at tage deres skæbne i egen hånd.

Både *Jens* og *Sines* søskende med deres ægtefæller og børn trådte på denne måde hjemmekendt og hjemmevant ind i den gamle slægtsgård. Der følte de sig hjemme, som om de var i deres eget hjem, og når de drog bort fra en sådan slægtssammenkomst, var de blevet rigere på minder, kunne i den første tid dvæle ved de sidste oplevelser med slægten; men når disse minder begyndte at svinde, begyndte at blive tågede for det indre blik, så længtes de efter nye slægtsdage, nye minder, længtes efter at samles igen under den gamle slægtsgårds tag, hvor den gråhårede *Laust Balling* var midtpunkt.

Jens Balling døde den 10. september 1934. To år senere brændte den gamle gård; men efter at den var bygget op igen, boede *Sine* der til sin død, den 31. januar 1940.

Jens Balling og *Andersine* havde børnene I—VI:

I. *Laust Balling* blev født i Øster Lyby den 31. januar 1896. Efter skoletiden kom han til landbruget. Senere var han elev på Krabbesholm højskole 1914—15 og på Asmildkloster landbrugsskole 1919—20. Midt i tyverne besluttede han at gå over til den handelsmæssige side inden for landbruget, og han tog derfor til Tyskland et års tid for at sætte sig ind i handel med levende kreaturer og svin. I 1926 startede han selvstændig forretning og havde, indtil han blev gift, bosted på fødegården i Øster Lyby.

Den 28. august 1928 blev han i Nyborg viet til *Eva Christiansen*, der er født den 6. juni 1899 i Lem som datter af boelsmand *Ivar Christiansen* og hustru *Maren Nielsen*. At vielsen fandt sted i Nyborg skyldtes, at parret ønskede at blive viet af *Laust Ballings* fætter, pastor *Ejnar Leth Balling*, der på det tidspunkt var residerende kapellan i denne by.

Ægteparret nedsatte sig derefter i Skive, hvor det købte ejendommen Nørregade 12, hvori der dengang var skotøjsforretning, og medens manden drog rundt på handelens vegne, drev hustruen forretningen hjemme. Efter nogle få år afhændede de dog både hus og forretning, og nogen tid efter købte de lystgården »Lille Skivehus«, hvor de siden har boet.

Laust Balling har stadig fortsat med handelen, og fra 1946 er han tillige direktør for »Morsø Kreatureksportforening« i Nykøbing, men stadig med bopæl på »Lille Skivehus«.

Ægteparret har børnene a—b:

a. *Jens Ivar Balling* blev født i Skive den 10. februar 1932. Han har gennemgået skolens realafdeling, og efter

at han havde bestået realeksamen, kom han i lære hos »Aage Selchaus Jernforretning A/S«, Skive, hvor han nu — efter udstået læretid — stadig er ansat.

b. *Jens Jørgen Balling* blev født i Skive den 19. april 1935. Også han gennemgik skolens realafdeling, og efter at have bestået realeksamen kom han i lære hos »Andreas Andersen A/S«, Skive, hvor han stadig er ansat.

II. *Niels Andersen Balling* blev født i Øster Lyby den 25. marts 1900. Han lærte landvæsen på Sjælland og i Sønderjylland. Han var derefter elev på Askov højskole i vinteren 1923—1924. Han blev så forvalter, først på »Jernit«, Hammel, og senere i Ryomgård. Vinteren 1925—1926 var han elev på Ladelund landbrugsskole. Han blev så forvalter på »Albertsminde« ved Vejle, men overtog den 1. april 1927 Hylkegård i Seest ved Kolding, en ejendom, han stadig er indehaver af.

Den 27. maj 1927 viedes han i Askov til *Elisabeth Boesen*, der blev født i Askov den 13. december 1905 som datter af gårdejer *Jørgen Boesen* og hustru *Kirstine Junker*. Hun har lært husvæsen, men efter børneskolen været på ungdomsskole, husholdningsskole og en vinter på Askov.

I ægteskabet er der børnene a—b:

a. *Ruth Balling*, født på Hylkegård den 18. marts 1930. Hun har været på Skanderup ungdomsskole og Frederiksborg højskole.

Den 21. september 1950 ægtede hun mejeribestyrer *Hans Hansen*, der er født den 2. maj 1918 i Skærbæk ved Kolding som søn af møller *Peder Hansen* og hustru *Anna Hansen*. Han lærte mejerivæsen på Lillebælt og Skanderup mejerier. — Han var så undermejerist på »Kronborg«, Ågård, Taps og Aller mejerier, gennemgik Ladelund mælkeriskole og er fra 7. juli 1950 ansat som bestyrer paa Skanderup mejeri.

I ægteskabet er der eet barn:

1. *Niels Peter Balling Hansen*, født den 31. december 1951 i Skanderup.

b. *Jens Balling*, født den 23. august 1934. Har været på Skanderup ungdomsskole og er ved landvæsenet.

III. *Jens Christensen Balling* blev født i Øster Lyby den 10. februar 1905. Efter at have gennemgået folkeskolen blev han uddannet ved landbruget. Han var elev og efter endt læretid forvalter på forskellige større gårde. I 1921 var han elev på Galtrup efterskole på Mors og i 1928—29 på Malling landbrugsskole.

Den 1. april 1934 købte han Svenstrup Hovgård ved Mariager, og han ejede den til den 1. januar 1946. Efter nogle måneders forløb købte han så Hevringholm hovedgård i Sønderhald herred i Djursland, og denne ejendom er han stadig indehaver af.

Den 29. marts 1934 blev han viet til *Sigrid Balle*, der blev født den 18. januar 1903 i Sædinge ved Rødby som datter af daværende gartner, men senere forstander på Store Restrup husmandsskole *Christen Balle* og hustru *Christine Marie Wandschneider*.

Ægteparret har børnene a—c:

a. *Kaj Balling*, født på Svenstrup Hovgård den 2. januar 1935. Han tog realeksamen fra Allingåbro real-skole 1951 og er nu ved landvæsenet.

b. *Inger Marie Balling*, født på Svenstrup Hovgård den 11. september 1936 og går nu i tredje gymnasie-klasse på statsskolen i Randers.

c. *Birgitte Balling*, født på Svenstrup Hovgård den 3. juni 1941.

IV. *Thorvald Marinus Balling* blev født i Øster Lyby den 27. december 1906. Tog præliminæreksamen fra »Kornmod« i Silkeborg 1924 og blev fra 1. september 1924 antaget som elev i postvæsenet; men den 1. maj 1934 tog han afsked for at gå over til forsikringsvæsen, et hverv, han har endnu, og han er fra 1. februar 1953

ansat som underdirektør i »Nordisk Brand« med bopæl i København.

Den 11. april 1933 ægtede han *Gerda Helene Else von Cappeln*, der blev født den 29. september 1910 i Ålborg som datter af grosserer *Conrad von Cappeln* og hustru *Margrethe Gregersen*.

I ægteskabet er der børnene a—c:

a. *Else-Margrethe Balling*, født den 24. juli 1934. Hun tog studentereksamen 1952.

b. *Inge Balling*, født den 23. december 1936.

c. *Kirsten Pia Balling*, født den 20. juni 1940.

V. *Marie Balling* blev født den 3. december 1908 i Øster Lyby. Nogle få år efter sin udtræden af børneskolen besluttede hun at læse videre. Hun kom så på Silkeborg seminarium, hvorfra hun tog lærerindeeksamen i 1935. Hun har taget videreuddannelse ved årskursus i skolekøkkengerning 1939—1940, kursus i naturhistorie og svensk, håndarbejde, gymnastik og skrivning.

Efter afgangseksamen fra seminariet var hun 1935—1936 vinterlærerinde i Gørding, 1936—1937 vikar i Holstebro, 1937—1941 timelærerinde i Mariager, 1941—1949 lærerinde ved Århus akademi's skole og er siden 1949 lærerinde ved Toftlund borger- og realskole.

Den 26. juli 1941 viedes hun i Lyby kirke til *Herluf Ingemann Larsen Sloth*, der blev født den 15. februar 1907 i Hou, Hals sogn, som søn af gårdejer *Lars Sloth* og hustru *Kirstine Johannesen*. Efter kursus på Vrå højskole 1925—1926 og Bælum højskole 1926—1927 kom han på Jelling seminarium, hvorfra han tog lærereksamen 1930. Han har senere suppleret sin uddannelse ved årskursus i dansk og engelsk 1939—40 og adskillige korte kursus blandt andre i sang og musik ved Århus musikkonservatorium, ligesom han har taget tillægs-eksamen i engelsk, tysk og svensk.

Efter lærereksamen blev han lærer ved Bælum eks-
amenskursus, i 1932 blev han vikar i Ålborg og ansattes
1. januar 1933 som andenlærer i Poulstrup, var lærer i
Åbyhøj 1937—1949 og er siden 1949 skoleinspektør i
Toftlund.

I ægteskabet er der børnene a—b:

a. *Lars Sloth*, født den 24. april 1949.

b. *Jens Balling Sloth*, født den 2. oktober 1951.

VI. *Arne Balling* blev født den 8. juni 1913 i Øster
Lyby. Da han havde gennemgået børneskolen, kom han
til landvæsenet. Først hjalp han til hjemme, og senere
kom han ud i fremmede pladser; men da faderen døde
den 10. september 1934, og moderen stod ene tilbage
med gården, måtte han hjem for at hjælpe hende med
gårdens drift.

Da den gamle slægtsgård brændte i 1937, blev der fra-
solgt noget af jorden, hvorpå der blev oprettet to hus-

Slægtsgården, genopført efter branden
I baggrunden sognerådsformand Laust Ballings gård

mandsbrug, og gården blev så bygget op, så den passede i størrelse til det tilbageværende areal. Da dette var sket, overtog *Arne* gården i 1938; men moderen blev boende hos ham, til hun afgik ved døden den 31. januar 1940.

Ud over at drive fædre-
negården driver *Arne Balling* en del handel med frugt og grønsager.

Den 5. juli 1945 indgik han i *Jebjerg* ægteskab, med *Mary Dorte Pedersen*, der blev født i *Bostrup* den 23. januar 1915 som datter af gårdejer *Søren Kristian Pedersen* og hustru *Maren Mølgaard*.

I ægteskabet er der eet barn:

a. *Anne Lise Balling*, der blev født den 3. oktober 1948 i *Øster Lyby*.

G. *Peder Laustsen Balling* blev født den 8. maj 1869 i *Øster Lyby*. Det viste sig allerede i børneskolen, at han var velbegavet, og han viste tidlig interesse for at erhverve sig viden, hvorfor det efter konfirmationen blev bestemt, at han skulle læse til lærer. Han kom så på *Gedved* seminarium, hvorfra han blev dimitteret i 1888, altså kun godt 19 år gammel. Sin første plads som lærer fik han ved den fortsættelses- og realskole, som dengang fandtes i *Dalby*neder i *Ommersyssel*. I 1889 blev han enelærer ved *Udbyover* skole, også i *Ommersyssel*; men allerede 1896 flyttede han til *Silkeborg*, hvor han blev lærer ved seminariets børneskole, og samtidig var han lærer i regning ved seminariet. I 1902 blev han lærer ved *Silkeborg* kommunale skolevæsen, hvor han fra 1907 var

Peder Balling

knyttet til mellem- og realskoleafdelingen. Fra 1902—10 var han desuden timelærer i regning ved seminariet, hvilken stilling han fratrådte for at overtage forstanderstillingen for ungdomsskolen

Helga Balling, f. Leth

»Kornmod«, og denne stilling bestred han til 1924. Fra 1921 var han ledende tilsynsførende ved skriftlig eksamen på silkeborg seminarium, ligesom han fra 1929 var hjælpecensor i regning ved lærereksamen.

Peder Balling nøjedes ikke med den viden, han havde fået på Gedved. Han udvidede sine kundskaber ved at gennemgå flere kurser og ved at foretage studierejser. Han havde ualmindelig gode evner til at lære fra sig, og hans elever fra »Kornmod« mindes ham som en mand, der ikke terpede, men ved klar fremlæggelse af opgaverne lærte dem, at det var forståelse og indleven, der førte til sikker viden. (Årsskrift for »Kornmod«s elevforening 1941 og 1942). Han var en stout og åben karakter, der ikke kendte til at gå krogveje. Han var som sine brødre stærkt påvirket af faderens bramfrie og reelle karakter.

Den 1. april 1896 ægtede han *Helga Leth*, der var født den 20. marts 1876 i Blegind pr. Hørning som datter af gårdejer *Hans Edslev Leth* og hustru *Christine Amalie Lauritzen*.

Ved pastor Gluds virke var Peter Balling fra ungdommen af godt kendt med og stærkt optaget af det grundtvigske, og det samme var vel i endnu højere grad tilfældet med hans hustru, der var udgået fra et stærkt grundtv

vigsk præget hjem. Om dette hjem har Peter Balling skrevet en artikel i »Østjydsk Hjemstavnsforenings Aarskrift« 11. årgang 1946. De var derfor næsten forudbestemt til at være med blandt den grundtvigske del af menigheden i Silkeborg.

Ægteparret havde børnene I—VII:

1. *Ejnar Leth Balling* blev født i Silkeborg den 27. november 1896. Han tog studentereksamen fra Th. Langs gymnasium i Silkeborg i året 1915, blev cand. theol. 1921 og blev samme år præsteviet medhjælper i Odense. I 1924 blev han ansat som residerende kapellan i Nyborg, og 1935 blev han kaldet til sognepræst ved Skt. Stefans kirke i København.

1919—20 og 1937—38 var han formand for »Studenterkredsen«, og han var fra 1945—51 formand for Københavns grundtvigske præstekonvent. Han er fra 1945 medlem af bestyrelsen for Københavns præstekonvent, ligesom han er medlem af forskellige legaters og stiftelsers bestyrelser.

Endvidere er han fra 1948 medlem af repræsentantskabet for »Københavns social-filantropiske Boligselskab« og fra 1949 medlem af nævninge- og grundlisteudvalget for Københavns 12. kreds.

I 1924 udgav han Emil Kochs skrift: *Syndsforgældelse*.

Den 17. oktober 1922 ægtede han *Kornelia van Vogt*, der blev født den 26. januar 1898 i Svendborg som datter af fisker *Johannes van Vogt* og hustru *Hansine Madsen*.

I ægteskabet er der børnene a—b:

a. *Erik Balling*, født den 29. november 1924. Han tog i 1942 studentereksamen fra Metropolitanskolen i København og er instruktør ved Nordisk Film.

Den 31. december 1949 indgik han ægteskab med *Christa Blumberg*, der er født i Estland den 4. januar 1911 som datter af gartner *Ernst Blumberg* og hustru *Berta Marie Petrowski*, født *Heinrichsen*.

b. *Helga Balling* blev født i Nyborg den 18. december 1928. Hun tog studentereksamen fra Københavns studenterkursus i 1947 og er nu stud. odont.

II. *Ida Leth Balling* blev født i Silkeborg den 26. februar 1898, tog mellemskoleeksamen fra Silkeborg kommunale mellemskole og i 1918 præliminæreksamen fra ungdomsskolen »Kornmod«. Hun bestod tandlægeeksamen i København 1922. Derefter var hun tandlægeassistent i Århus sommeren 1922, i Ljungby i Sverige oktober 1922 til december 1923 og hos tandlæge *R. K. Horst* i Elverum i Norge fra januar 1924.

Den 31. januar 1925 ægtede hun i Elverum i Norge *Ragnar Kristen Horst*, der blev født i Lillehammer i Norge den 30. august 1873 som søn af forstmester *Halvor Martinius Andersen* og *Marie Horst*. Han tog tandlægeeksamen i 1893 og har siden 1895 været tandlæge i Elverum.

I ægteskabet er der eet barn:

a. *Marie Horst*, født den 7. februar 1926 i Elverum. Hun tog studentereksamen i 1944, eksamen fra Statens gymnastikskole 1948 og sygegymnastikeksamen 1948. Derefter var hun bedriftssygegymnast i Norges Bank 1949—52 og er fra august 1952 gymnastiklærerinde ved Rogaland landsgymnasium.

Den 20. august 1949 blev hun i Elverum viet til *Per Eggen*, der blev født den 15. juni 1921 i Terpil som søn af lærer *Ingmar Eggen* og hustru *Magna Lombnes*. Han tog studentereksamen fra Eidsvold landsgymnasium i 1941 og eksamen fra Statens gymnastikskole i 1946. Han endte sine studier med at tage filologisk embedseksamen i 1951 og var 1951—52 lektor i Oslo. Fra august 1952 er han lektor ved Rogaland landsgymnasium.

I ægteskabet er der eet barn:

1. *Ida Eggen*, født i Elverum den 26. april 1952.

III. *Hans Laurits Leth Balling* blev født i Silkeborg

den 28. marts 1900. Efter sin skoleuddannelse blev han ansat som elev i »Banken for Fakse og Omegn« og derefter i »Handels- og Landbrugsbanken i Silkeborg«. Derefter var han ansat som assistent i »Aarhus Privatbank« fra 1919—1926, og fra 1926—1931 var han bestyrer af samme banks »Nørre Afdeling« i Århus. Siden 1. juli 1931 er han direktør i »Banken for Hobro og Omegn«. I 1937 blev han af det konservative folkeparti indvalgt i Hobro byråd, hvori han endnu har sæde, og han var borgmester fra 1946—1950.

Den tredje juni 1926 indgik han ægteskab med *Karen Truelsen*, der blev født den 21. juni 1901 i Lyderslev som datter af læge *Josva Truelsen* og hustru *Laura Nielsen*.

I ægteskabet er der børnene a—c:

a. *Jacob Leth Balling*, født den 11. februar 1928 i Århus. Han er student fra Sorø akademi 1945, cand. theol. 1952, og han studerer for tiden videre i Paris.

b. *Jørgen Balling*, født den 2. maj 1930 i Århus. Student fra Randers statsskole 1949 og er nu studerende ved Århus universitet.

c. *Erik Balling*, født den 12. juli 1934 i Hobro. Student fra Randers statsskole 1953 og studerer ved Københavns universitet.

IV. *Nanna Leth Balling* blev født i Silkeborg den 17. juni 1901. Efter at have modtaget sin forberedende undervisning og uddannelse i skolerne ved Silkeborg kommunale skolevæsen besluttede hun, at hun ville være lærerinde og kom på Silkeborg seminarium, hvorfra hun tog afgangseksamen i 1923. Hun har endvidere tillægseksamen i engelsk og tysk og har haft årskursus.

Efter at have taget eksamen blev hun ansat ved Hindholm private realskole og senere ved Silkeborg kommunale mellemskole.

Den 28. juli 1934 blev hun viet til lærer *Anker Schøler*, der blev født den 7. marts 1900 i Vitved, gammel Skan-

derborg amt, som søn af smed *Laurits Schøler* og hustru *Karen Olesen*.

Han har fået sin uddannelse på Silkeborg seminarium, hvorfra han tog afgangseksamen i 1924, og han har endvidere bestået sløjdlærereksamen og organisteksamen.

Efter at have taget afgangseksamen som lærer blev han ansat ved Hindholm private realskole; men i 1926 blev han ansat som lærer i Hesselho pr. Tistrup. I 1931 fik han førstelærerembedet i Lyne pr. Ølgod, hvorfra han forflyttedes i 1940 — også som førstelærer — til Hornborg pr. Flemming.

Efter den anden verdenskrigs afslutning, der førte til en opblussen af danskheden i Sydslesvig, tog ægteparret den beslutning, at de ville melde sig til tjeneste i arbejdet for at støtte det nye sprog- og kulturarbejde i grænselandet, og i 1948 overtog *Anker Schøler* så lederstillingen ved Garding danske skole i Ejdersted, ved hvilken skole hans hustru virker som lærerinde.

Ægteparret har ingen børn, men har adopteret to drenge:

a. *Erling Kurt Schøler*, født i København den 15. april 1941.

b. *Holger Leif Schøler*, født i København den 14. marts 1942.

V. *Niels Leth Balling* blev født den 16. februar 1905 i Silkeborg. Efter endt skolegang kom han i handelslære i Silkeborg. Han havde derefter fra 1923—1927 forskellige stillinger i København. I 1927 begyndte han så i reklamebranchen, hvorefter han i 1932 oprettede Balling Reklamebureau, Vesterport, København V.

Den 7. februar 1930 ægtede han *Julie Anna Hindenburg*, der blev født den 31. januar 1913 i København som datter af overretssagfører *Holger Albert Hindenburg* og hustru *Agnes Cecilie Andersen*.

I ægteskabet er der børnene a—d:

a. *Bente Bulling*, født den 12. september 1932 i København. Hun tog realeksamen i 1948 og læser nu til husholdningslærerinde på Suhr's Seminarium i København.

b. *Peter Balling*, født den 29. december 1935 i København. Han tog realeksamen i 1953 og er nu i handelslære.

c. *Jens Balling*, født den 27. marts 1942 i København.

d. *Søren Balling*, født den 12. januar 1944 i København.

VI. *Erik Leth Balling* blev født den 18. maj 1906 i Silkeborg, og han døde samme sted den 24. marts 1923, knap 17 år gammel.

VII. *Karen Leth Balling* blev født i Silkeborg den 21. februar 1916. Hun tog realeksamen fra Silkeborg kommunale mellem- og realskole 1932 og lærerindeeksamen fra Silkeborg seminarium 1938. Fra 1938—40 var hun ansat ved Assens private realskole. 1940—41 var hun elev på skolekøkkenafdelingen på statens lærerhøjskole og blev uddannet til skolekøkkenlærerinde. Derefter blev hun ansat ved kommuneskolen i Viby på Sjælland. Den 1. august 1947 blev hun ansat ved Roskilde kommunale skolevæsen; men den 1. august 1949 tog hun afsked og rejste til børnehjemmet »Nebs Møllegård«, et hjem for børn med særlige tilpasningsvanskeligheder, hvor hendes mand kort forinden var blevet ansat som forstander.

Den 5. juli 1940 blev hun i Silkeborg viet til *Gunnar Andersen*, der blev født paa »Cirkelhøjgård«, Døstrup sogn i Himmerland den 11. april 1912 som søn af gård-ejer *Jens Andersen* og hustru *Ane Dorthe Olesen*. Han tog lærereksamen fra Silkeborg seminarium 1940, afgangsprøve fra Statens gymnastikinstitut 1941, studentereksamen fra statens og hovedstadskommunernes kursus 1946 og blev endelig cand. psyk. i juli 1951. Han var timelærer i Slagelse 1941—1943, fast ansat lærer sammesteds fra 1. august 1943, men blev 1. december 1943 ansat som timelærer i Roskilde, fra 1945—1949 fast lærer i

Roskilde, men er fra 1. april 1949 ansat som forstander på børnehjemmet »Nebs Møllegård« pr. Jydstrup, Sjælland.

I ægteskabet er der børnene a—c:

a. *Lisbet Andersen*, født i Viby, Sjælland, den 20. marts 1942.

b. *Bodil Andersen*, født i Viby, Sjælland, den 2. december 1944.

c. *Jens Peter Andersen*, født i »Nebs Møllegård« den 28. september 1950.

H. *Kristine Lawtsen Balling* blev født i Øster Lyby den 22. december 1872, og efter skoletiden fik hun huslig uddannelse, hvorunder hun naturligvis som sine søskende en tid tog del i, hvad der skulle gøres i slægtsgården. Hun var mild af sind, havde som andre af slægten fået en god del jysk lunhed i vuggegave, og hun var slægten tro.

Altid mødte hun frem, når slægten samledes i fødegården, skønt hun var den af *Laust Ballings* børneflokk, der fik bopæl længst borte fra fødehjemmet.

Da broderen *Jens*, der som ejer af slægtsgården var familjens midtpunkt, var afgået ved døden, og da den gamle gård, hvori hun var født, var lagt i aske, holdt hendes besøg op. Dels har hun vel følt, at hun ville savne for meget, og dels følte hun vel

Kristine Johansen, f. Balling

også, at kræfterne blev færre; men endnu følger hun opmærksomt slægtens vej, og hun skriver i et brev: »Gid slægtens gode egenskaber må bevares og videreføres«.

Den 13. november 1896 blev hun i Lyby kirke viet til *Johannes Frederik Johansen*, der var født i Rudme på Fyn den 25. september 1865 som søn af husmand *Klaus Johansen* og hustru *Ane Magdalene Kristensen*.

Johansen tog lærereksamen fra Gedved seminarium i 1896. Senere udviklede han sine kundskaber ved et etårigt kursus i matematik, fysik og pædagogik, og han tog afsluttende eksamen i de to førstnævnte fag. Han var fra 1886—95 lærer ved Dalbynder fortsættelsesskole og blev 1896 ansat som lærer ved Jonstrup seminarium, hvor han underviste i matema-

Johannes Frederik Johansen

tik, regning og fysik, og fra 1905 var han leder af seminariets bibliotek. Han blev i 1913 valgt til medlem af »Dansk Seminarieforening«s bestyrelsesråd. Han vedblev med sin lærergerning til sommeren 1935, da han takkede af og byggede sig en villa i Jonstrup, hvor han henlevede sit otium, og hvor hans hustru stadig bor.

Johansen udgav i året 1900 »Begyndelsesgrundene i Aritmetik«, 2. udgave 1906, og i 1910 udsendte han en håndbog for lærere og lærerinder: »Regneundervisningen i de 4—5 første Skoleaar«.

I ægteskabet var der kun eet barn:

I. *Holger Johansen* blev født i Jonstrup den 5. januar 1898. Han tog i 1916 studentereksamen fra Bagsværd kostskole og blev i 1924 kandidat fra Københavns universitet, hvorefter han blev adjunkt og senere lektor ved »Vestre Borgerdydskole« i København.

I 1935 erhvervede han sig ved Københavns universitet doktorgraden ved en sproglig afhandling: Zur Entwicklungsgeschichte der altgermanischen Relativsatzkonstruktionen.

Den 2. januar 1934 ægtede han *Birthe Segelcke Thomsen*, der blev født den 26. september 1911 som datter af apoteker *Thomas Svend Thomsen* (Gl. Kongevejs apotek) og hustru *Elise Segelcke*.

Ane Kristensen, f. Balling

I ægteskabet er der børnene a—b:

a. *Elise Johansen*, født den 10. september 1942.

b. *Kristen Johansen*, f. 11. oktober 1944.

Johansen boede i Jonstrup til sin død den 5. januar 1946, og hans hustru lever endnu sammesteds,

mens disse linier skrives.

I. *Ane Laursen Balling* blev født i Øster Lyby den 10. september 1876. Moderen lærte hun aldrig at kende; for hun døde samme år ind mod jul. Efter konfirmationen måtte hun — som hendes søstre før hende — hjælpe til ved husvæsenet, da den traditionsbundne fader selvfølgelig anså dette for at være ikke alene det rigtigste, men det nødvendigste.

I 18 hundrede og halvfemserne, altså på det tidspunkt, da *Ane* var vokset op til menneskelig modenhed, var der stor mangel på lærerkræfter til at virke ved landsby-skolerne, dels som følge af befolkningstilvæksten, og dels fordi børneskolens fagkreds blev udvidet. Man måtte derfor tidt anvende kvinder uden nogen egentlig uddan-

nelse til at undervise de små børn; men dette forhold førte til forskolelærerinde-ordningen.

Ane tog så den beslutning, at hun ville være forskolelærerinde, og efter at have erhvervet sig de nødvendige forkundskaber blev hun så optaget på frk. Langs forskolelærerindeseminarium i Silkeborg. Efter at hun havde taget afsluttende prøve fra denne læreanstalt, skulle hun prøve kræfterne i skolens tjeneste, og hun blev så i 1901 ansat ved skolevæsenet i Ulstrup pr. Gørlev. Hendes lærerindevirksomhed blev dog ikke af nogen lang varighed.

Den 27. decbr. 1905 blev hun i Lyby kirke viet til *Jens Marqvord Valdemar Kristensen*, der blev født

Jens Marqvord Kristensen

den 4. november 1876 på Marthagård i Ulstrup pr. Gørlev som søn af proprietær *Hans Kristensen* og hustru *Ane Katrine Marie Jensen*. Han var oplært ved landbruget, havde gennemgået Lyngby landbrugsskole 1896—97 og havde lige overtaget sin fædrenegård.

Han har foruden at passe sin gård måttet tage sig af flere ting, som hans medborgere valgte ham til. Han var fra 1909—1921 medlem af sognerådet, og han var dets formand i de 12 år. Han var fra 1926—1932 medlem af bestyrelsen for sukkerfabrikken »Vestsjælland«. Fra 1918 er han medlem af bestyrelsen for »A/S Gørlev Handelshus«, og han har en del af tiden været formand for denne bestyrelse. *Ane Balling* døde 13. august 1909.

I ægteskabet var der eet barn:

1. *Svend Marqvord Kristensen* blev født i Ulstrup den 25. september 1908. Da han voksede til, viste det sig, at han ikke stundede mod jorden som sine fædre. Han havde lyst til musik, og han blev derfor uddannet som pianist. Han driver nu musikken som erhverv. Han bor stadig i sin fødeby Ulstrup og er ugift.

Da der var gået et par år, indgik *Jens Marqvord Kristensen* nyt ægteskab, idet han den 20. oktober 1911 i Birkerød blev viet til *Laura Kristine Nielsen*, der blev født den 26. september 1889 i Birkerød, som datter af arbejdsmand *Niels Nielsen* og hustru *Anna Nielsen*.

I dette ægteskab er der flere børn; men her skal kun nævnes det ældste, nemlig sønnen *Hans Marqvord Kristensen*, der blev født den 8. juli 1912, og som den 8. november 1947 indgik ægteskab med *Emmy Nielsen*, datter af *Walther Nielsen* og hustru, Vordingborg.

I 1945 afstod *Jens Marqvord Kristensen* og hustru *Marthagården* til ovennævnte søn. De flyttede derefter til Gørlev, hvor de nyder friheden og roen efter de mange arbejdsfyldte år. De bor Kirkevængen 20, Gørlev.

Ad slægtens vej

Ballingslægten fra Øster Lyby i Salling kan følge sine fædre tilbage til halvfjerdserne i 16 hundred tallet, et tidspunkt, hvortil de fleste danske bondeslægter kan nå tilbage. Dette hænger sammen med, at kirkebøgerne er den væsentlige kilde, man kan øse af, og kirkebøgernes alder er ikke overvættens lang. Ved begyndelsen af 16 hundredtallet blev der af enkelte biskopper udsendt påmindelser til deres stifts præster om at føre kirkebøger; men en almindelig befaling til at føre sådanne bøger udgik først den 17. maj 1646; og befalingen var klar nok; den truede endogså enhver præst, der viste sig forsømmelig, med tab af hans embede. Men der var langt fra residensen til de afsides liggende landsogne i Jylland, og de dakendte befordringsmidler og de slette veje gjorde, at præsterne ikke umiddelbart var truet af en eller anden posekigger, der kunne gøre indberetning om mulig forsømmelighed. Befalingen blev senere optaget i D. L. 2-8-7, og efterhånden hjalp det, så man fra begyndelsen af 17 hundredtallet har kirkebøger i de fleste sogne; men slægtsforskning, før disse registre kom i stand, hviler for det meste på gætninger og sandsynlighedsslutninger, der, det skal indrømmes, kan være rigtige; men den, der holder af vished, vover sig ikke ud i gætningens hænge-dynd.

Slægtens ældste medlemmer havde deres hjem og virkepladser på begge sider af Karup å, nær ved Skive, altså i det gamle Sallingsyssel.

Naturligvis bidrog stavnsbåndet til at holde slægten fast i den egn, hvor vi finder dens ældst kendte repræsentanter; men stavnsbåndets løsning i 1788 ændrede ikke ved dette forhold; for i hundrede år efter den tid holdt slægten sig i fædrenes hjemstavn; men så gik der skred i den, og nu er den spredt over hele Danmark, og den har også bredt sig ud over landets grænser, så den nu har grene i Sydslesvig, Norge og England, ja, selv i Indien har den været repræsenteret, idet to af dens nuværende engelske medlemmer er født i dette land, og også til den nye verden har den bredt sig, nemlig Argentina.

Slægtens økonomiske basis er ændret til det ukendelige. De ældste medlemmer var fæstebønder, og herlighedsejerne havde et godt tag på at plukke dem, så der ikke blev meget tilbage til dem, der gjorde arbejdet. Man ser det bedst, når man eftergår skifterne, når nogen af slægten døde. Sjældent findes der et skifte, hvor passiverne ikke overstiger aktiverne, så der blev næsten aldrig noget til den efterlevende ægtefælle, og der blev ingen arv til børnene. Dette forhold ændredes ved landboreformerne mod slutningen af 17 hundredtallet, og især virkede udskiftningen til det bedre. Den stræbsomme og fremsynte bonde så dette, og han sørgede for at købe sin gård til selveje, så tilfaldt hele udbyttet ham. Balling-slægtens medlemmer hørte til de fremsynte bønder, og de blev selvejere; men derfor var naturligvis ikke alle kvaler gravlagt. De måtte igennem både inflationen og deflationen, der havde statsbankerotten som vendepunkt; men efter den tid bar det i økonomisk henseende fremad for slægten, selv om den naturligvis undertiden har haft vanskeligheder at døje med, når landbrugskriser hærgede landet; men selv om der har været tider med til-

bagegang eller i hvert fald uden fremgang, har den økonomiske linje for slægten gennem de sidste 125 år været opadgående.

I 200 år, fra slægten dukkede frem i historiens lys, holdt den sig til jorden. Sønnerne blev landbrugere som deres fædre, og døtrene giftede sig med landmænd. De ældst kendte har pløjet deres marker med en træhjulplov, forspændt med 6 til 8 heste, de har høstet deres korn med le, tærsket det med plejl og endelig rensset avner fra kerner ved hjælp af et sold. De har kørt ad de dårlige veje i en stiv arbejdsvogn, både når de skulle til gilde hos slægt og venner, og når de kørte til byen for at omsætte lidt korn og få lidt varer med hjem. Og slægtens medlemmer, søn efter fader, har set disse gamle former ændres. De oplevede, at den amerikanske svingplov kom frem i 1821, senere kom hakkelsemaskiner, rensemaskiner, tærskemaskiner, mejemaskiner o. fl. a., men stadig var trækraften, drivkraften, heste. Men, de af slægten, der er blevet ved fædrenes virke, har oplevet, at heste som trækraft er blevet forældet, er blevet erstattet med traktorer, og det husdyr, som fædrene anså for det mest uundværlige, er nærmest blevet en pyntegenstand, en luksus. Medens de gamle havde hestene til at trække vognene, sker det nu ofte, at man kører rundt med hestene i vognene. Tiderne ændres, og vi ændres med dem. De sydfra kommende katolske munke erklærede hesten for et urent dyr, der ikke kunne spises. Nu er det meget få, der kimser ad en hestebøf. Ak, hvor forandret!

I de ældste slægtled havde bonden ikke mere ret i landet end de umælende dyr; men slægten passerede de forskellige politiske milepæle. Udskiftningen gav bedre økonomi. Valgretten til de rådgivende provincialstænder gav en forsmag på magtens sødme. Grundloven af 1849 gav bonden ligeret med andre i samfundet, og da tilbage-slaget kom i 1866, føltes det som et piskeslag fra den af-

satte ridefogeds pisk, og bønderne blev som helhed stædige modstandere af dem, der havde sat pletten på den demokratiske grundlov. De fulgte i tykt og tyndt de politiske førere, der kæmpede for at få grundloven af 1866 revideret, og det lykkedes. De nulevende af slægten kan med stolthed pege på, at deres fædre fylkede sig bag den sag, som er blevet løst ved grundloven af 5. juni 1953.

Som før nævnt var slægtens ældre led bønder; ingen tænkte på at bryde ud; men da vi nåede frem i sidste halvdel af 18 hundredtallet, ændredes dette. De daværende unge fandt, at det, at deres fædre havde dyrket jorden, ikke forpligtede dem til at gøre det samme, og de begyndte at se sig om efter andre erhverv. Det var naturligt, at de første, der brød ud, lod sig uddanne til lærere. Skolevæsenet for almuefolket, der blev grundlagt i 1814, udbyggedes mere og mere, og det var vel næsten en selvfølge, at de af slægten, der havde lyst til og anlæg for bogen, gik lærervejen. Hvem var vel nærmere til at tage oplysningsarbejdet op blandt bønderne?

Men slægten blev ikke stående derved. Nu tæller den medlemmer på mange andre områder. Nu kan slægten fremvise handelsmænd, direktører indenfor flere brancher, teologer, magistre, tandlæger og flere, og nogle er stadig virksomme som lærere og opdragere for den kommende slægt.

Den stærke nuancering i erhverv viser, at Ballingslægten i åndelig henseende har været en stærk slægt. De ældste var traditionsbundne. Pietismens mørke syn prægede dem. For dem var livet på jorden en jammerdal, hvor man altid skulle tænke på regnebrættet, der skulle gøres op for den strenge dommer. Men tiderne ændredes. Grundtvigs tanker og virke løste de snærende bånd, gav slægten mod til at være mennesker. De blev frigjorte; men friheden blev aldrig tøjlesløs, fordi slægten var sund, og når den eneste nulevende af *Laust Ballings* børn ud-

taler over for denne lille bogs forfatter: »Gid slægtens gode egenskaber må bevares«, så er det i dyb inderlig forståelse af, at hun har fundet gode menneskelige træk i den slægt, som hun tilhører, og hvorfor skulle en sund slægts menneskelige egenskaber pludselig ændres. Endnu gælder det gamle ordsprog: Æblet falder sjældent langt fra stammen.

Foranstående oplysninger om slægten er altså en begyndelse, der gerne skulle fortsættes. Derfor er der lavet et eksemplar, gennemtrukket med hvide blade, og når der sker et eller andet i en familje, som hører til Ballingslægten, bør man meddele dette til direktør *Laust Balling*, Skive, der da vil besørge sådanne meddelelser indført i bogen, og derved vil grundlaget være til stede, når slægten ad åre vil føre sin historie videre.